

ÅRSBOK 2008

Tema:

Flickors rättigheter

Plan

För och med barn

- 2 Förord
 - 4 Flickors rättigheter
 - 6 Att stympa en dotter
 - 9 Flickafadder
 - 12 Starka tjejer förändrar världen!
 - 14 Sexuella övergrepp i skolan
 - 16 »Lära utan rädsla« – kampanj mot våldet i skolorna
 - 18 Flickor väljs bort
 - 20 Barnäktenskap
 - 22 Unga ser saker på ett annat sätt än vuxna
 - 25 Behandling av hiv-positiva ger hopp
 - 28 Organisation
 - 32 Min chans att göra världen bättre för barn
 - 34 Internationell och nationell verksamhet under året
 - 43 Det går inte framåt om man inte hjälps åt!
 - 44 Insamling och finansiering av Plan Sveriges verksamhet
 - 46 Koll på pengarna – så att pengarna gör nytta
 - 49 Ekonomisk rapport för verksamhetsåret
- 2007-07-01–2008-06-30

Tema: Flickors rättigheter

Förord

Flickor diskrimineras bara för att de är flickor. Det börjar redan före födseln – cirka 100 miljoner flickor har aborterats som foster. Flickor får mindre näring som spädbarn, sämre hälsovård och utestängs från skolan. De könsstympas, gifts bort som barn och utsätts för fysiska, psykiska och sexuella övergrepp. Kvinnor och flickor, som utgör mer än hälften av världens befolkning, räknas ofta som andra klassens medborgare.

FN:s barnkonvention, som har ratificerats av alla länder utom två, är inte öppen för tolkning. Den är tydlig – diskriminering på grund av könstillhörighet är inte tillåtet. Den säger också att barn har rätt att leva, leka, gå i skolan och skyddas från våld. Dessa rättigheter kränks ständigt och överallt i världen. Speciellt utsatta är flickor. Att födas till pojke eller flicka är idag ett lotteri där en förlorar. Flickor i fattigdom måste, förutom att leva under svåra förhållanden, dessutom kämpa mot systematiska orättvisor – bara för att de är flickor.

Men vi får inte glömma flickors styrka och kraft att överleva och att göra sina röster hörda. Och inte heller att flickor har fått det bättre i världen de senaste 30 åren. Fler går i skolan än någonsin tidigare, de lever längre, har bättre hälsa och föder färre barn. Men mycket arbete återstår för att skapa en värld där lotteriet att födas till flicka eller pojke inte ska avgöra barnets framtid. Som ett led i kampen för flickors rättigheter driver Plan den internationella kampanjen »Because I am a Girl«. Den startade 2007 i och med att Plans första rapport om flickors rättigheter gavs ut. Som ett stöd till kampanjen lanserade Plan Sverige ett projektfadderskap, Flickafadder. En Flickafadder bidrar till Plans arbete för att förändra situationen för diskriminerade flickor i fattiga länder.

Arbetet för att stärka flickors rättigheter bär frukt. För att utvecklingen ska bli långsiktig och hållbar krävs ändrade attityder och ökade kunskaper. I Sudan arbetar Plan med att förändra sedvanor och attityder som leder till barnäktenskap. Arbetet sker i nära samarbete med lokalsamhällen och involverar dess politiker, religiösa ledare,

lärare och föräldrar. Resultatet har blivit en attitydförändring som förändrat förutsättningarna för både enskilda individer och samhället i stort. Det är ett långsiktigt arbete – men ett arbete som vi vet leder till framsteg.

Plan Sverige bidrar till internationella Plans program världen över. Utöver det har Plan Sverige ett närmare samarbete med åtta Planländer runt om i världen, med stöd från Sida. Barns rätt till deltagande och rätten till trygghet och skydd mot övergrepp genomsyrar samarbetet med Plan i Egypten, Zambia, Malawi, Pakistan, Colombia, Guatemala, Kambodja och Kina.

I till exempel Egypten har Plan under många år kämpat mot könsstympning. År 2005 var 65 procent av alla egyptiska flickor under 18 år könsstympade. Men attityderna förändras nu snabbt tack vare en intensiv informationskampanj i kombination med en ny barnrättslag från juni 2008, vars innehåll Plan var med och påverkade. Preliminära siffror visar att andelen könsstympade flickor i Egypten har sjunkit till 50 procent på tre år. Arbetet i Egypten är ett av många goda exempel.

Könssegregering är ogynnsamt för hela samhällen. Om flickor får rätt till samma utbildning som pojkar så har de lättare att få arbete. Landets ekonomi stärks eftersom det är fler som arbetar i landet. Detta innebär tillväxt för landets ekonomi, men framför allt en större chans för många till ett drägligt liv utan fattigdom. Ökade möjligheter för flickor innebär också att pojkar får det bättre. Livet behöver alltså inte vara ett lotteri där ett kön gynnas på bekostnad av det andra. Vi är olika sidor av samma mynt.

Under verksamhetsåret 2008 firade Plan Sverige sitt 10-årsjubileum. På tio år har Plan expanderat kraftigt genom det aktiva engagemanget från alla våra faddrar. Tack vare er har Plan kunnat verka för att barn, flickor som pojkar, får sina självklara rättigheter respekterade. Tack vare er kan Plan fortsätta arbetet med att värna och stödja barn över hela världen. Och fadderskapet, som är basen för Plans verksamhet, är ett fantastiskt sätt att få kontakt med andra kulturer och att lära sig mer om världen.

ANNA HÄGG-SJÖQUIST
GENERALSEKRETERARE
PLAN SVERIGE

Flickors rättigheter

I teorin har flickor samma rättigheter som pojkar, men i praktiken har de sällan någon möjlighet att få dessa tillgodosedda. Av FN:s millenniemål, som världen enats om, berör de fem första flickors och kvinnors villkor. Men inga av dessa mål kommer att uppnås till år 2015 om vi inte tar flickors rättigheter på allvar.

Plans vision är ett samhälle som respekterar människors rättigheter och där alla barn kan förverkliga sina drömmar. Basen för Plans arbete är FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen.

Alla människors rättigheter, även flickors, slås fast i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Andra internationella konventioner och dokument som tar upp flickors rättigheter är till exempel kvinnokonventionen och konventionen mot alla former av tortyr.

Plan publicerade för två år sedan den första i en serie av globala rapporter om flickor, »Because I am a Girl – The State of the World's Girls 200«. Rapporten beskriver hur flickors liv påverkas av barnäktenskap, brist på utbildning, övergrepp och våld. Studien har också lagt grunden för Plans kampanj om flickors rättigheter med samma namn. Nya rapporter kommer att publiceras varje år fram till 2015, året då FN:s millenniemål ska vara uppnådda.

Av de åtta millenniemål, som världen enats om, berör de fem första flickors och kvinnors villkor. Inga av dessa mål kommer dock att uppnås till år 2015 om vi inte börjar respektera flickors rättigheter.

Så här lyder FN:s fem första millenniemål:

- ▶ Halvera antalet människor som lever i extrem fattigdom. Majoriteten av dessa är flickor och kvinnor.

- ▶ Alla barn ska få gå ut grundskolan. Majoriteten av de barn som inte går i skolan är flickor.
- ▶ Öka jämställdheten och förbättra flickors/kvinnors ställning.
- ▶ Minska barnadödligheten med två tredjedelar. Majoriteten av de barn som dör före 5 års ålder är flickor.
- ▶ Minska mödradödligheten. Över en halv miljon kvinnor dör varje år i samband med graviditet eller förlossning.

Plans arbete utgår från det faktum att flickor lider av diskriminering och våld för att de fötts till just flickor. Ett sätt att stärka deras rättigheter är att främja flickors deltagande i samhällets utveckling. Men det räcker inte med att arbeta enbart med flickor och kvinnor, även pojkar och män måste involveras i arbetet. På så sätt berörs hela samhället, vilket både kvinnor och män kommer att gynnas av.

Plan Sverige arbetar med flickors rättigheter på flera olika plan. Organisationen utövar till exempel påverkansarbete i olika internationella och regionala sammanhang. Ett viktigt arbetsområde är att minska förekomsten av skadliga sedvänjor, med fokus på barnäktenskap och könsstympning. Under FN:s kvinnokommissions (Commission on the Status of Women) möte 2007 deltog Plan Sverige tillsammans med ett flertal andra Planländer. Gemensamt lyfte de upp flickors rättigheter och öppnade för diskussioner om skadliga sedvänjor och traditioner.

Våld mot och diskriminering av flickor sker tyvärr ofta med hänvisning till religiösa eller kulturella skäl. Ibland är kränkningar sanktionerade i lagstiftningen. Flickor som bryter mot traditionella könsroller straffas. De utsätts för förnedrande behandling och straff i hemmet och på andra platser.

Plan Sverige kan bidra på många områden med att motverka diskriminering, bland annat genom utbildning, ökad kunskap och genom att stärka alla relevanta aktörer i samhället. Plan har omfattande erfarenhet av arbete i fält mot skadliga sedvänjor och det är viktigt att sprida alla goda exempel till olika programländer.

I Sverige är det få organisationer som arbetar mot just skadliga sedvänjor vilket är en annan orsak till att Plan Sverige anser att det är viktigt att lyfta frågan. Med stöd från svenska faddrar samarbetar Plan Sverige och Plan Egypten i ett projekt för att motverka könsstympning och barnäktenskap.

Att stympa en dotter

– När min syster var elva år tog våra föräldrar hem en traditionell barnmorska. Hon hade med sig ett smutsigt gammalt rakblad. Hon sprayade lite bedövningsmedel på min syster och sedan började hon skära. Efteråt blödde min syster i en vecka och hade fruktansvärt ont, berättar Laila Sotouhy.

Laila är själv en av de 140 miljoner kvinnor i världen som enligt FN:s statistik är könsstympade. Varje år skärs klitoris bort på 2–3 miljoner flickor – det betyder att minst 6 000 flickor utsätts för detta varje dag. Ingreppet gör fruktansvärt ont – men även om såren läks finns andra fysiska och psykiska skador kvar hela livet.

För två år sedan inledde Plan Egypten ett projekt för att stärka flickors rättigheter och förhindra att de drabbas av barnåktenskap och könsstympning. Laila Sotouhy är en av volontärerna som arbetar mot könsstympning.

– Det har varit omöjligt för mig att omskära min dotter och min man har stöttat mig, berättar Laila.

En undersökning 1996 visade att 97 procent av kvinnorna i Egypten är könsstympade. Detta ledde till att hälsoministeriet förbjöd könsstympning och att ett intensivt arbete för flickors rättigheter inleddes. Men det tar lång tid att bryta gamla sedvänjor. Plan Egypten har engagerat sig starkt i frågan och har bildat lokala kommittéer för att driva arbetet. Ayman Sadek är läkare och ansvarar för projektet.

– De som fått blygdläpparna bortskurna sys ihop så att urin och mensblod har svårt att tränga ut och det gör ofta mycket ont resten av livet. Infektionsrisken ökar och därmed ökar risken för sterilitet. När det är dags att ha samlag och senare när de ska föda barn måste hålet skäras upp igen, förklarar han.

Det är kvinnorna, mamma, mormor eller en syster, som upprätthåller traditionen och beslutar när stympningen ska ske. Men om kvinnorna säger nej agerar männen.

FOTO: ANKI WOOD/GLOBAL REPORTING

Laila Sotouhy könsstympades som barn och hon har lidit av skadorna sen dess. Idag arbetar hon aktivt mot könsstymning.

Många lever i storfamiljer och det gör att det sociala trycket blir mycket hårt. Därför riktar sig Plans projekt både till kvinnor och män.

– Vi bearbetar lokala ledare och stödjer dem som öppet tar avstånd mot könsstymning. Vi kombinerar informationen med yrkesutbildning och dagisverksamhet. Det är en modell som har som mål att bryta tystnaden och som gör det möjligt för kvinnorna att stå emot det sociala trycket, berättar Ayman Sadek.

Bland merubefolkningen i centrala Kenya stympas nästan hälften av alla flickor. Även i Kenya är Plan engagerad i frågan. Utan förvarning väcktes Evangeline Kangai upp i ottan. Tillsammans med sju andra flickor fördes den skräckslagna 14-åringen ner till den iskalla floden. Skakande av kyla, nakna och skräckslagna stod de

Tema: Flickors rättigheter

sen på rad medan kvinnor från deras byar dansade och sjöng runt dem. Evangeline som stod sist i raden väntade stum och rädd medan en »mutani«, en omskärerska, med en och samma rakkniv skar bort klitoris på en efter en av flickorna.

– Det var tortyr, berättar Evangeline 25 år efter det att hon stympades. Idag är hon gift och har tre barn. Hon kan inte känna någon sexuell njutning och dessutom var de tre förlossningarna svårare än om hon inte utsatts för könsstympning. Hon säger bestämt att hennes egen dotter aldrig kommer att omskäras.

Evangeline Kangai leder föreningen Kiambereria Kia Weru, som hon startade efter att ha deltagit i en workshop om könsstympning som Plan höll år 2000.

– Man tror att en flicka aldrig kan bli en riktig kvinna om hon inte omskurits och att hon inte kommer att kunna giftas bort. Man tror också att oomskurda kvinnor är omoraliska och att de stinker, berättar Evangeline Kangai.

För att komma åt fenomenet har de skapat en alternativ rit som ska markera övergången från barn till vuxen kvinna.

– Istället för att stympas får flickorna höra de äldre kvinnorna berätta om vad det innebär att vara kvinna. Om 20 år kommer vi att ha utrotat könsstympning här i Meru, avslutar Evangeline optimistiskt.

TEXT: ANKI WOOD OCH PETTER BOLME/GLOBAL REPORTING

6 000 flickor könsstympas varje dag

- ▶ Könsstympning är vanligast i 28 länder i Afrika, men förekommer också på enstaka håll i Sydamerika, Östasien, på Arabiska halvön och i Mellanöstern.
- ▶ I en del länder utförs könsstympningen på i stort sett alla flickor medan det i andra länder sker mer begränsat.
- ▶ Den globala migrationen gör att könsstympning numer också förekommer i Europa, Kanada och USA.
- ▶ I Sverige – och många andra länder – är könsstympning förbjudet i lag och föräldrar boende i Sverige kan straffas även om ingreppet utförts i ett annat land.

Källor: WHO, Plans Rapport "Because I am a Girl" och Amnesty International.

Flickafadder

Flickor diskrimineras världen över – bara för att de är flickor. För att öka stödet till utsatta flickor startade Plan Sverige under år 2008 ett nytt fadderskap, Flickafadder. Genom sitt stöd på 100 kronor i månaden bidrar Flickafaddrarna till att stärka flickors rättigheter och förhindra barnäktenskap och kvinnlig könsstympning.

Omkring 180 miljoner flickor och kvinnor i världen är könsstympade och nära hälften av alla flickor i världen kommer att giftas bort innan de är 18 år gamla. Könsstympning utförs ofta med enkla redskap och under svår smärta för flickan. Risken är stor att hon drabbas av infektioner och i värsta fall dör. Andra komplikationer är infertilitet och depressioner.

En flicka som gifts bort tvingas bli vuxen i förtid. I äktenskapet riskerar hon att utsättas för mer våld än andra flickor och hon måste ofta sluta skolan. Detta sker trots internationell lagstiftning mot barnäktenskap.

För att belysa situationen för de miljontals utsatta flickor som lever i de fattigare delarna av världen lanserade Plan år 2007 en omfattande kampanj, »Because I am a girl«. Flickafadderskapet är en del av den svenska kampanjen »För att jag är en flicka«, med syfte att skapa bättre förhållanden för diskriminerade flickor i fattiga länder (se även www.flickafadder.se). Plans Sveriges första projekt inom ramen för »För att jag är en flicka«-kampanjen är ett samarbete med Plan Egypten. Syftet med projektet, som varar i tre år, är att förändra de attityder som gör att barnäktenskap och könsstympning tillåts. De flesta kvinnor stödjer ingreppet och upprätthåller själva traditionen. Som skäl nämner de bland annat religiösa krav och större möjligheter att få sina döttrar bortgifta. År 2005 var 65 procent av alla egyptiska flickor under 18 år könsstympade. Men tack vare en intensiv informationskampanj

Tema: Flickors rättigheter

kombinerat med lagförändringar har attityderna förändrats. Preliminära siffror visar att andelen könsstympade kvinnor i Egypten har sjunkit med 50 procent på tre år.

Plan har startat projekt i fyra lokalsamhällen i regionen Asyut i södra Egypten. Här är förekomsten av barnäktenskap, barnarbete och könsstympning utbredd. Området är fattigt, läs- och skrivkunnigheten är låg och tillgången till vård och social service är liten. Den direkta målgruppen uppgår till omkring 10 000 personer och projektet riktar sig till både kvinnor och män. I byarna bildas lokala kommittéer där barn och unga ingår tillsammans med religiösa ledare, vårdanställda, lärare och socialarbetare. Ett av målen är att öka kunskapen kring barns rättigheter och skadliga traditioner som drabbar flickor och att skapa en miljö där människor kan mötas och påverka varandra. I projektet ingår även yrkesutbildning, läs- och skrivkurser för flickor som tvingats sluta skolan och möjligheter att få mikrokrediter.

Indirekt når projektet cirka 125 000 vuxna och barn, men många fler berörs av Plans lobbyarbete gentemot regeringen. På nationell nivå samarbetar Plan bland annat med The National Council for Childhood & Motherhood, NCCM, Egyptens tyngsta myndighet inom barnrättfrågor. Syftet är att förbättra lagstiftningen kring könsstympning och barnäktenskap. Bland annat har Plan varit med och påverkat innehållet i Egyptens nya barnrättslag som antogs i juni 2008.

Men för att nå hållbara förändringar räcker det inte med att arbeta för en bättre lagstiftning, det är i första hand människors attityder och beteenden som måste ändras. Det innebär också att flickors och kvinnors status måste höjas och att de får möjlighet att delta i samhällsutvecklingen på samma villkor som män.

2008

FOTO: VICTOR BLONDAHL

Agneta Sjödin har länge arbetat för Plan och tycker att Flickafadder är ett mycket viktigt projekt.

Starka tjejer förändrar världen!

Våld och övergrepp mot flickor är alltför vanligt i många av de länder där Plan verkar. Men samtidigt arbetar tusentals unga tjejer aktivt för att ändra attityder och påverka sina samhällen. Många av dessa kommer fram genom ungdomsklubbar runtom i världen.

Det var i Bangladesh som Plan på allvar började arbeta med barns deltagande genom lokala ungdomsklubbar som i sin tur fick utse representanter till byns utvecklingskommitté där gemensamma beslut diskuteras.

Rujima, som är femton år och ordförande i en av ungdomsklubbarna i Gazipur, är en av två ungdomsrepresentanter i byns utvecklingskommitté.

En av de viktigaste sakerna som ungdomsklubben lyckats med var att övertala två föräldrar att deras flicka inte skulle giftas bort tidigt, utan få chansen att gå kvar i skolan.

– Först var det ett stort motstånd. Men sen gick vi alla ungdomar hem till familjen och då lyckades vi övertyga föräldrarna. Att vi fick hjälp av utvecklingskommittén betydde också mycket. Då förstod föräldrarna att det fanns andra vuxna som tyckte som vi, berättar Rujima.

Att föräldrarna vill ha tidiga giftermål tror hon handlar om bristen på utbildning. Därför är Rujima själv klar över hur viktigt det är att fortsätta studera.

Rujimas tankar stämmer väl med internationella studier. Ekonomen och nobelpristagaren Amartya Sen har tydligt visat hur lönsamt det är för samhället i stort att satsa på flickor och deras utbildning. En studie som Världsbanken gjorde 2002 konstaterade att varje extra skolår en flicka går utöver de första skolåren kommer att öka hennes framtida inkomst med 10–20 procent. Det finns också ett tydligt sam-

band mellan barnadödlighet och mammans utbildningsnivå: ju fler skolår mamman har bakom sig, desto större är chanserna att barnet överlever.

Frågor om sex, kärlek och relationer är känsliga – men samtidigt oerhört viktiga i all lokal utveckling. I Nicaragua finns ingen sexualundervisning i skolorna. Aborter är förbjudna (även i de fall där graviditeten hotar mammans liv) och de flickor som blir gravida tvingas att sluta skolan. Dubbelmoralen finns överallt. Samtidigt som kyrkan, skolan och staten talar högt om hur viktig familjen är vänder samhället ryggen åt de många tonårstjejer som blir gravida och sedan lämnade ensamma.

Mayra är sexton år och kommer från Tonalá, ett litet samhälle i norra Nicaragua. Hon bor med sin mamma och fyra syskon. Hon och flera av syskonen har olika pappor. Liksom Rujima i Bangladesh vill Mayra vara med och påverka samhället.

Plan och den lokala organisationen Profamilia har utbildat Mayra och andra tonåringar i att tala med både vuxna och ungdomar om sex och relationer. Hon håller i två diskussionsgrupper med tjugo ungdomar i varje.

– I början var det en del föräldrar som inte gillade att vi pratade om preventivmedel med deras barn, men sedan vi även börjat utbilda vuxna har det gått bättre, berättar Mayra.

Esperanza som är 14 år står lutad mot den enda pump som finns i byn Cruz de Soliz på det bolivianska låglandet. Här hämtar närmare 200 personer sitt vatten och för en del blir det långt att gå. Som så ofta är det nästan enbart kvinnor och flickor som släpar vattnet.

– I min kampanj för att bli vald till ordförande i skolregeringen lovade jag att arbeta för att alla barn skulle få skolfrukost och att vi skulle få rinnande vatten i byn. Jag har misslyckats med att nå båda dessa mål, men jag försökte, berättar Esperanza.

Hon är helt allvarlig, det finns inte ett uns av blyghet i rösten. Så drivande är Esperanza att hon valdes till kassör i den lokala jordbrukskommittén, där gamla bondgubbar lyssnar på en fjortonårig tjej som förklarar hur de ska få bättre betalt för sina produkter. Det är på något sätt självklart att det kan vara så – varför skulle inte hon kunna påverka och förändra?

Eller som Esperanza själv uttrycker det:

– De vuxna tycker att jag har bra idéer och att mycket som jag föreslår borde gå att genomföra.

TEXT: DAVID ISAKSSON/GLOBAL REPORTING

Sexuella övergrepp i skolan

Nära 225 miljoner barn har utsatts för sexuella övergrepp och många av övergreppen sker i eller på väg till skolan. På en skola i Malawi förgrep sig ett antal lärare på flickor. Övergreppen ledde till att två av flickorna blev gravida och en flicka avled till följd av en illegal abort.

Happiness* är 16 år och går på högstadiet i en skola i Kasunguområdet i centrala Malawi. När en lärare försökte ha sex med henne rapporterade hon händelsen till rektorn på skolan, som rapporterade vidare till skolkommittén.

– Men jag fick ingen hjälp. Jag trodde att rektorn skulle avskeda läraren, berättar Happiness, som tycker att det är otäckt att gå till skolan där läraren fortfarande undervisar.

Enligt barnkonventionen har Happiness, liksom alla barn, rätt till skydd mot alla former av våld och övergrepp. Ändå uppskattar WHO att omkring 150 miljoner flickor och 73 miljoner pojkar under 18 år har blivit utsatta för sexuella övergrepp. Många av dessa övergrepp sker i skolan.

Det Planfinansierade barnradioprogrammet »Timveni – Hear us out!« besökte skolan och intervjuade elever.

– Det är sorgligt att lärare, istället för att agera som förebilder, är förgriparna. Skolledningen bör avskeda dessa lärare och inte bara förflytta dem till en annan skola, kommenterade en av eleverna i radioprogrammet.

Plan tog ärendet till distriktets barnrättskommitté som upptäckte att flera hade drabbats. Sju hade blivit sexuellt utnyttjade, två var gravida och en flicka hade avlidit till följd av en misslyckad abort. Ärendet utreds av polisen.

Barn som utsätts för sexuella övergrepp berättar vanligtvis inte detta för andra. Chansen att barn vågar berätta ökar om de får vara anonyma. Plan har därför satt

upp brevlådor på skolorna där barn kan rapportera vad de varit med om eller sett. På så sätt kan skolans elever rapportera övergreppen till skollädaressen som i sin tur kan agera.

I projektet »Trygga skolor« samarbetar Plan med barn, föräldrar, lärare, byledare, volontärer, polis och myndigheter för att förbättra situationen i Malawis skolor.

I skolorna utbildas lärare och skollädaressen i barns rättigheter och hur barn ska skyddas från exploatering och övergrepp. Plan har också utbildat lokala volontärer i barnrättsfrågor till vilka barnen kan gå för att få råd, stöd och hjälp med att rapportera övergrepp.

Barnen får även kunskap i barnrättsfrågor och särskilda barnrättsklubbar har etablerats. I klubbarna kan barnen tala fritt och lära sig hur de skyddar sig mot övergrepp och hur de i sin tur kan stärka andra barn.

TEXT: JOHANNA GÜNTER/PLAN SVERIGE

Fakta om Malawi

Malawi är ett av världens fattigaste länder där omkring två tredjedelar av befolkningen lever på mindre än en dollar om dagen. Många lider av undernäring och sjukdomar som till exempel hiv/aids. Allra hårdast drabbas de unga, som utgör över hälften av landets befolkning. Endast 50 procent av barnen i skolåldern går i skolan. Lång skolväg, låg kvalitet på undervisningen, alltför få lärare, höga skolkostnader och arbete i hemmet hindrar barn från att få en utbildning.

Fakta om övergreppen i skolorna

- ▶ Nästan alla barn känner någon som utsatts för sexuella övergrepp på väg till skolan.
- ▶ En av fyra skolelever har våldtagits.
- ▶ Majoriteten av övergreppen i skolan sker av en lärare.
- ▶ Våld och sexuella övergrepp är mer vanligt på landsbygden än i städerna.

*Happiness heter egentligen någonting annat.

Lära utan rädsla kampanj mot våldet i skolorna

FOTO: JOHAN RESELE/GLOBAL REPORTING

Två elever i en skola i Vinh Long, Vietnam, får spela en teaterscen där en olydig pojke bestraffas av ordningsvakten när han blir påkommen med att skolka. Det här är ett sätt att illustrera lärarvåldet och sedan kunna diskutera rätt och fel.

I många länder runt om i världen drabbas barn av våld eller hot om våld i sina skolor. Plan driver en internationell kampanj för att alla barn ska få en trygg skolmiljö och slippa utsättas för fysiskt eller psykiskt våld i samband med sin utbildning.

Under 2007 genomförde Plan en stor internationell studie som visade att det våld som drabbar barn i skolan framför allt är fysiskt våld, sexuellt våld och mobbning. Detta har lett till att Plan driver kampanjen »Learn Without Fear« med fokus på barns rätt till en skolmiljö utan våld.

Våldet i skolan har många olika ansikten. Det kan handla om lärare som utsätter elever för psykiskt eller fysiskt våld, elever som mobbar andra elever, gängrelaterat våld med vapen, våldtäkter och andra sexuella övergrepp i skolan eller på väg till skolan. Barn som på olika sätt upplever våld i sina skolor blir mindre motiverade att gå till skolan, de har högre frånvaro, sämre inlärningsförmåga, löper större risk att avsluta utbildningen i förtid och större risk att dras in i kriminalitet.

Inget barn ska behöva drabbas av psykiskt eller fysiskt våld, varken i skolan eller någon annanstans. Men enligt FN:s studie om våld mot barn, ser barn själva våld som det främsta hotet mot deras utveckling och trygghet. Alla barn har rätt till en bra utbildning och att få gå i skolan utan att vara rädda. Detta understryks av flera artiklar i barnkonventionen och är en viktig utgångspunkt i millenniemålen.

Kampanjen »Learn Without Fear« genomförs i alla de 66 länder där Plan arbetar och omfattar olika projekt, som att sprida information, skapa opinion och påverka politiken. Kampanjen arbetar mot alla former av våld som barn utsätts för i samband med deras utbildning. Målet är att skapa långsiktig och varaktig förbättring för skolbarn över hela världen.

Flickor väljs bort

Det saknas 100 miljoner flickor i världen. I Indien värderas en son så högt att flickfoster aborteras bort. Den sneda könsfördelningen ökar och gör att flickor blir än mer utsatta. Plan Indien arbetar för att ändra synen på döttrar och att lagarna efterlevs.

Forskningstidskriften Lancet uppskattar att över tio miljoner flickfoster har aborterats i Indien sedan 1994. Abort av flickfoster och medveten misskötsel av nyfödda flickor har lett till att över 100 miljoner kvinnor saknas i världen. Bara i Indien och Kina fattas 80 miljoner kvinnor.

Könsfördelningen i Indien är mycket skev. Folkräkningen 2001 visade att det bara finns 927 flickor på 1 000 pojkar i landet – och siffran sjunker.

Det ser likadant ut i alla samhällsklasser, religiösa grupper, samt i städer och på landsbygd. Det finns platser där könsfördelningen är mellan 700–800 flickor på 1 000 pojkar. En studie visar dessutom att när familjer i huvudstaden Delhis stora och fattiga förorter väntar sitt andra eller tredje barn föds endast 219 flickor på 1 000 pojkar.

Indien har länge varit ett patriarkaliskt samhälle. En blandning av ekonomiska, kulturella och religiösa faktorer gör att söner ses som en välsignelse och döttrar som en förbannelse. När en son föds firar man, eftersom en ny familjeförsörjare är född, någon som kan trygga föräldrarnas ålderdom, föra familjenamnet vidare och som kan leda riter i familjens liv. Döttrar ses däremot som en börda. De har låg social status och de riskerar att bli utnyttjade. Det krävs också stora summor i hemgift när flickorna gifter sig.

I och med fosterdiagnostiken har det blivit möjligt att få reda på det väntade barnets kön och abort av flickfoster har blivit allt vanligare. Sådan provtagning är olaglig,

men kliniker över hela landet erbjuder tester, ofta för mindre än 100 kronor. Det nya ekonomiska välståndet i Indien gör att fler har råd att se till att det är ett pojkbarn som föds.

– För fem år sedan antogs en lag som skulle hindra att ofödda flickor väljs bort. På olika klinikers skyltar står det därför ofta »Vi utför inte fosterdiagnostik«, men det är på sådana mottagningar de flesta aborter utförs, berättar Kamal Kishore från frivilligorganisationen Jan Kala Sahitya Manch, i Rajasthan.

Under de kommande 20 åren beräknas det finnas 12–15 procent fler unga män än kvinnor i Indien. Detta befaras leda till en ökad utsatthet för kvinnor. Risken är att antalet våldtäkter och det generella våldet mot kvinnor ökar. Kvinnounderskottet kan också leda till ökad handel med kvinnor när familjer inte hittar fruar till sina söner.

FN:s kvinnofond UNIFEM beräknar att nästan 45 000 kvinnor såldes i delstaten Haryana bara under år 2006. Priset varierade mellan 250 och 6 000 kronor. Unicef i sin tur slår fast att allt fler flickor gifts bort i allt yngre ålder, flickor får inte fullfölja sin skolgång och antalet dödsfall på grund av graviditeter i unga år har ökat.

Lagen som förbjuder abort på grund av kön, samt alla former av fosterdiagnostik för att ta reda på barnets kön, efterlevs dåligt – i hela Indien har endast 391 fall anmäls och ett enda har lett till en fällande dom.

Plan Indien har arbetat med frågan i flera år och 2004 startades ett projekt, KOPAL, i fyra av Indiens norra delstater: Uttaranchal, Uttar Pradesh, Bihar och Jharkhand. Idag är vi, tillsammans med andra organisationer, verksamma i 49 distrikt. Vi har nått goda resultat och vi samarbetar med både delstaternas regeringar och med Unicef.

Plans arbete med födelseregistreringar har lett till att nära 200 000 registreringar genomförts. Födelseregistrering gör det möjligt att följa hur situationen utvecklar sig. Kvinnoorganisationer, ungefär 4 800 ungdomar och mer än 200 lokala organisationer har fått utbildning och deltar idag i kampanjen.

TEXT: VIJAY RAI/PLAN INDIEN

ÖVERSÄTTNING: ANKI WOOD/GLOBAL REPORTING

Tema: Flickors rättigheter

Barnäktenskap

Tidiga äktenskap inte bara kränker flickors rättigheter, de ökar också deras risker för att skadas, eller i värsta fall dö, av för tidiga graviditeter. Barnäktenskap leder till att flickor tvingas lämna skolan och hämmar därmed ett lands utveckling.

FOTO: PLAN

Ungefär hälften av alla flickor i världen är gifta redan när de är 18 år. Och 82 miljoner flickor, som idag är mellan 10 och 17 år, kommer att vara gifta innan de fyllt 18. Varje dag gifter sig mer än 70 000 tonårsflickor och varje dag föder 40 000 tonårsflickor barn, enligt Unicef.

Anledningen är nästan alltid fattigdom, tradition och socialt tryck. Unga flickor som blir bortgifta blir oftast tagna ur skolan vilket berövar flickorna deras grundläggande rätt till utbildning. Ett annat problem är att barnäktenskap kan leda till att flickor blir gravida i en ålder då deras kroppar inte är redo för att föda barn.

Barnäktenskap är vanligast förekommande i södra Asien och Afrika och är ett allvarligt övergrepp på barns rättigheter. Barnäktenskap inte bara förhindrar kvinnors rätt till utbildning och personliga utveckling utan kan ge fysiska, intellektuella, psykiska och känslomässiga ärr som sitter kvar livet ut.

Varje år föder omkring 14 miljoner flickor mellan 15 och 19 år barn. Under samma period dör 70 000 tonårsflickor på grund av komplikationer i samband med graviditeten eller förlossningen. Det är fem gånger vanligare att flickor som föder barn när de är 15 år eller yngre dör under förlossningen eller i samband med graviditeten än kvinnor som föder barn i tjugofemårsåldern.

Unicef rapporterar att 67 procent av de flickor som blir bortgifta innan de fyllt 18 år utsätts för våld av sina män, och att de ofta visar symptom på att de blir utsatta för sexuella övergrepp och lider av post-traumatisk stress. De som är under 18 år när de gifter sig blir också oftare smittade av hiv. Barnäktenskap hämmar ett lands utveckling. En ung kvinna med utbildning har större chans att tjäna pengar, vilket är positivt för henne, hennes familj och ekonomin. Med fler flickor som går klart grundskolan ökar också landets bruttonationalprodukt.

Unga ser saker på ett annat sätt än vuxna

Att organisera barn och låta dem själva vara med och bestämma om saker som berör dem lägger en bra grund för en bättre och mer barnvänlig värld.

I utkanten av Kairo ligger stadsdelen Tamouh. Här bor ungefär 25 000 av Kairos 18 miljoner invånare. Tamouh är ett mellanting mellan stad och landsbygd.

Många av de allra fattigaste i Egypten bor i områden som Tamouh. Här finns familjer som flyttat in från landsbygden i hopp om ett bättre liv, andra har sedan många år kämpat för att överleva på småjobb.

I fyrvåningsbyggnaden där den lokala utvecklingskommittén verkar finns förskola, vuxenundervisning och specialundervisning för flickor som aldrig fått gå i skolan. Högst upp håller ungdomsklubben till. Rania är sexton år och ordförande. Hon har ett sprudlande skratt och är inte rädd för att säga vad hon tycker.

– Sen vi bildat ungdomsklubben är det första gången som de vuxna lyssnat på oss, berättar Rania.

Ungefär 300 pojkar och flickor är medlemmar i klubben. Första månaden är det gratis att vara med, därefter betalar alla en medlemsavgift på ett pund i månaden (drysht en svensk krona).

När det var dags för val till styrelsen för ungdomsklubben gick man grundligt till väga. Det fanns 30 kandidater till de nio platserna i styrelsen. Varje kandidat bestämde sig för en egen symbol och gjorde ett eget valprogram. Rania valde en bil som sin symbol.

– Jag gillar bilar – de går snabbt!

FOTO: DAVID ISAKSSON/GLOBAL REPORTING

Rania Hamdy Hussein är ordförande i ungdomsklubben i stadsdelen Tamou i Kairo. När det var dags för val till styrelsen för klubben bestämde sig alla kandidaterna för en egen symbol och gjorde ett eget valprogram. Rania valde en bil som sin symbol.

Förutom ungdomsklubben har varje skola ett skolparlament med valda ledamöter. Sedan parlamenten startats har det blivit mycket diskussioner om hur skolan borde vara. En annan viktig sak är att de unga vill vara med i diskussionerna om hur det egna området ska planeras.

De flesta som är aktiva i ungdomsklubben är flickor. För det mesta är det inga problem för dem att vara med på olika möten och aktiviteter men det har hänt att en del av flickorna inte fått vara med på kvällsmöten.

Mycket av diskussionerna handlar om hur skolan ska bli bättre. Det är vanligt att lärarna slår barnen, trots att det är förbjudet.

– Vi som är unga ser saker på ett annat sätt än de vuxna. Sådant som de inte tycker är några problem, till exempel hur man blir behandlad i skolan, är viktigt för oss. När en del lärare slår barnen är det inte konstigt om några slutar att gå dit.

Tema: Flickors rättigheter

För att komma åt våldet i skolan och öka respekten för barn har Plan Egypten utbildat flera hundra lärare om barnkonventionen och barns rättigheter.

När ungdomarna fått chans att ta upp sådant som de tycker är viktigt har det ofta handlat om konkreta problem, som att det inte finns dricksvatten eller rena toaletter på skolan.

– Vi försöker att inte bara klaga, utan också att hitta sätt så att vi ska kunna lösa problemen och få det bättre. Men om vi är tysta så händer inget, avslutar Rania.

I ett rum på nedersta våningen pågår undervisning enbart för tjejer, de flesta är mellan sju och tolv år gamla och har på sin höjd gått något år i skolan. Många fick aldrig ens börja eftersom deras pappor inte tillät dem, andra blev slagna av sina lärare och slutade för att de inte stod ut.

Mona är tolv år och en av dem som deltar i undervisningen.

– Min pappa tycker inte att vi flickor ska gå utanför huset, det är mot vår kultur säger han. Men jag håller inte med, vi måste ha större frihet, säger Mona som älskar att gå i skolan.

Förändringen måste komma från människorna själva, menar Hassan Mahmoud Sayed, ordförande i utvecklingskommittén. Det skulle aldrig fungera om Planvolontärerna gick hem till familjerna och läxade upp dem för att deras döttrar inte går i skolan. Han får medhåll av Mona Salem som är lärare:

– Vi försöker få människor i vårt område att förstå att utbildning inte bara kostar pengar, utan att familjerna och vi alla tillsammans faktiskt tjänar på att flickorna går i skolan.

TEXT: DAVID ISAKSSON/GLOBAL REPORTING

Behandling av hiv-positiva ger hopp

I Uganda föds varje år tiotusentals barn med hiv. Men i byn Mukuju, i östra Uganda, stödjer Plan ett projekt för att stoppa smittspridningen mellan mor och barn. Projektet blev ännu mer framgångsrikt när hela familjen inkluderades i arbetet. Behandlingen av hiv-positiva i Mukuju ger nu nytt hopp.

Solen har just gått upp i Mukuju. George, som är fyra år, kliver ut ur huset klädd i skjorta och kortbyxor. Nyvaket gnuggar han sig i ögonen, får syn på oss besökare och skyndar sig upp i mamma Zulias famn. Zulia kramar om honom samtidigt som hon ler lyckligt. Men så är George speciell, inte bara för Zulia, utan även för andra i Uganda. Han är ett levande exempel på att det går att göra något åt hiv/aids även i en fattig by som Mukuju. Trots att hans mamma är hivpositiv, överfördes aldrig viruset till George i samband med förlossningen.

– Jo, jag är stark och jag gör mitt bästa för att försörja mina barn och svärföräldrar, säger Zulia, som stått för familjens försörjning sedan hennes make dog efter en lång tids sjukdom. Tack vare ett mikrokreditprogram, som Plan startat, kan Zulia på marknaden köpa kläder som hon sedan säljer i byarna runtomkring.

Efter en stunds samtal förstår man att familjen drabbats av en ofattbar tragedi. Zulias make och syskon har alla dött i aids. Det första dödsfallet inträffade redan 1989 och det senaste för bara tre månader sen.

Trots tragedierna sprider det sig en försiktig optimism i Mukuju. Hälsokliniken som Plan stöttat sedan den öppnades är den första kliniken på landsbygden i Uganda

Tema: Flickors rättigheter

FOTO: PETTER BOLME/GLOBAL REPORTING

George med sin mamma Zulia, sin halvsyster Betty och en liten kusin.

där gravida hiv-positiva kvinnor behandlas för att undvika att smittan sprids till deras barn.

När Zulia var gravid med George 2003 var hon en av de första som genomgick behandlingen som i stort sett eliminerar risken för att smittan överförs till barnet. Hon är en av få. Enligt FN-organet UNAIDS har högst tio procent av de omkring 100 000 gravida hiv-positiva kvinnorna i Uganda tillgång till behandling.

Trots goda exempel, som George och Zulia, upptäcktes att programmet i Mukuju inte lockade tillräckligt många. Den viktigaste anledningen var att programmet inte riktade sig till hela familjen, utan bara fokuserade på barnet.

– Många män sa att det var bra att jag skyddade deras barn, men de var ändå förtvivlade och sa: »Jag kommer att dö och sen blir vårt barn föräldralöst«, berättar barnmorskan Harriet Egessa som arbetar vid Mukujus hälsoklinik.

Antalet föräldralösa barn i Uganda har ökat explosionsartat på grund av aids. De flesta familjer har svårt nog att ta hand om sina egna barn, därför blir många föräldralösa barn helt utlämnade och riskerar att utnyttjas till exempel som billig arbetskraft.

Plan och personalen på hälsokliniken insåg att det krävdes mer utbildning, men framför allt ett program som gav stöd till hela familjen. 2005 utökades programmet och mor, far och barn får nu gratis behandling, tillgång till de dyra medicinerna samt extra kosttillskott för att stärka immunförsvaret.

Rafael Othieno är en av männen som kommit med i det nya programmet. För ett par år sen visade det sig att han var hiv-positiv. Efter det tog han med sig sin gravida fru Betty för att hon skulle få testa sig. Hon var också smittad.

– Vår son Gabriel föddes innan vi gick med i programmet och han blev smittad, berättar Rafael.

Under tiden som vi pratar springer Gabriel runt, skrattar och leker med sina syskon och kompisar. Han är beviset på att det går bra att leva med viruset när omgivningen är förstående och man har tillgång till behandling. Bredvid honom står mamma Betty och håller det yngsta barnet som bara är några månader gammalt. De båda behandlades vid Mukujus hälsoklinik och barnet är med allra högsta sannolikhet osmittat.

TEXT OCH FOTO: PETTER BOLME/GLOBAL REPORTING

Tema: Flickors rättigheter

Organisation

Plans vision

Plans vision är ett samhälle som respekterar människors rättigheter och där alla barn kan förverkliga sina drömmar.

Plan är en av världens största barnrättsorganisationer med fokus på barn i utvecklingsländer. Plan genomför och stödjer utvecklingsarbete och humanitära insatser för att bekämpa fattigdom och andra rättighetskränkningar som drabbar barn och deras familjer. Vårt mål är att de fattigaste och de mest utsatta barnens rättigheter ska respekteras. Plan vill också skapa möjligheter för barn och unga att själva kunna engagera och organisera sig och att påverka den egna framtiden. Därför är barn och unga med och utformar de program och insatser som Plan finansierar.

Plan är partipolitiskt och religiöst obundet och bedriver i dag verksamhet i 66 länder, varav 49 är så kallade programländer och 17 är nationella organisationer, så kallade givarländer.

Plan Sverige

Plan International Sverige Insamlingsstiftelse grundades i oktober 1997 med stöd av internationella Plan, men bedriver i dag verksamheten självständigt i enlighet med Plans stadgar och riktlinjer.

Den viktigaste rollen för Plan Sverige är att bidra till och stärka Plans verksamhet i Plans programländer. Det gör vi genom att bidra med ekonomiska resurser och kompetens samt till erfarenhetsutbyte. Under året som gått har Plan Sverige aktivt medverkat i internationella Plans arbete med att utveckla nya strategiska mål för organisationen, påverkansarbete och partnerskap. Plan Sverige deltar också aktivt i utvecklingen av den femåriga globala verksamhetsplan som organisationen nu ska arbeta fram i syfte att uppnå de nya strategiska målen.

Med stöd från Sida, Radiohjälpn och andra samarbetspartners har Plan Sverige under året bidragit till internationella Plans utvecklings- och katastrofprogram i ett flertal av Plans programländer. Plan Sveriges största bidragsgivare är dock de 80 000 svenska familjer som i egenskap av faddrar varje månad bidrar till Plans utvecklingsprogram för barn och unga i programländerna. Deras regelbundna stöd är ovärderligt för Plan Sverige och utgör basen för Plan Sveriges bidrag till Plans internationella verksamhet. Under innevarande verksamhetsår har vi totalt samlat in 206 miljoner kronor.

Organisation och ledning

Styrelsen för Plan Sverige har sitt säte i Stockholm. Styrelsen bestod under året av ordförande Anders Wijkman (EU-parlamentariker), vice ordförande Viveka Hirdman-Ryrberg (rådgivare till vd, SEB), Jan Cedergren (ambassadör vid UD) och Sven Britton (professor i infektionssjukdomar vid Karolinska Institutet). Under året som gått har en styrelseplats varit vakant.

I april 2008 beslutade Plan Sveriges styrelse att utöka styrelsen genom att erbjuda ledamöterna i Plan Sveriges råd ordinarie styrelseplatser. Plan Sveriges råd har haft i uppgift att ge kompletterande information och råd till styrelsen. Efter att ha provat modellen med en styrelse och ett råd konstaterades det att det vore bättre och effektivare att stärka styrelsen genom att slå ihop de två organen till en funktion. Samtliga rådsledamöter tackade ja till styrelseplatserna. Rådet bestod under året av Sven Hesse (professor i internationellt socialt arbete vid Socialhögskolan), Marika Fahlén (ambassadör och särskild rådgivare för Afrikas Horn och Sudan vid UD), Johanna Brismar-Skoog (minister vid Sveriges ständiga representation vid Europeiska Unionen) samt Lars Benon (rektor för Globala gymnasiet i Stockholm). Vid sitt ordinarie styrelsemöte den 9 juni beslutades dessutom att styrelsen bör utökas med ytterligare ett par ledamöter, som ska röstas fram av Plan Sveriges faddrar under verksamhetsåret 2009.

Plan Sveriges sekretariat leds av generalsekreteraren Anna Hägg-Sjöquist i samråd med ledningsgruppen. Under året bestod ledningsgruppen utöver generalsekreteraren av Lennart Reinius, ställföreträdande generalsekreterare och programchef, Marika Hjelm Siegwald, kommunikationchef, Lars-Erik Wikström, vikarierande ekonomichef, Jessica Renborg-Huldt, projektledare development education, Carin Lagerstam, inhyrd personalkonsult samt Åsa Åberg, operativt ansvarig för Plan Sverige Produktion & Försäljning AB.

Tema: Flickors rättigheter

FOTO: DAVID ISAKSSON/GLOBAL REPORTING

Plan internationellt

Plan är en federation som består av 17 nationella organisationer som arbetar för att bidra till Plans internationella program. Plan Sverige är en av dessa organisationer. Övriga nationella organisationer finns i Norge, Danmark, Finland, Storbritannien, Irland, Nederländerna, Belgien, Frankrike, Tyskland, Schweiz, Spanien, USA, Kanada, Japan, Sydkorea samt Australien.

Även i länder som traditionellt varit programländer har man börjat samla in medel för att bidra till Plans internationella arbete. I Indien har man bildat en självständig nationell förening i detta syfte. I Colombia och Brasilien har man under detta verksamhetsår också börjat med lokal insamling och har för avsikt att hitta en mer permanent form för detta. Dessa länder kallas i dag »transition countries«, övergångsländer, och i den internationella styrelsen tittar man för närvarande på hur de i framtiden ska associeras med federationen Plan. Vidare pågår inom internationella Plans styrelse en diskussion som syftar till att skapa större möjligheter för programländerna att medverka i styrningen och ledningen av internationella Plan.

Federationen leds av en internationell styrelse bestående av tio ledamöter. Federationens högsta beslutande organ är den internationella medlemsförsamlingen (Members' Assembly). Plan Sverige har två platser/röster i denna församling och representeras av ledamöter ur den egna styrelsen.

Plans huvudkontor finns i Storbritannien och samordnar och leder den dagliga verksamheten i programländerna genom fyra regionkontor (Västafrika, östra/södra Afrika, Latinamerika och Asien) och genom de enskilda programländernas kontor.

Huvudkontorets arbete leddes under verksamhetsåret av Plans generalsekreterare Tom Miller, som nu har efterträts av Nigel Chapman. De nationella organisationerna samverkar och koordinerar sitt arbete med det internationella huvudkontoret genom olika samverkans- och arbetsgrupper.

Tema:
Flickors rättigheter

Min chans att göra världen bättre för barn

FOTO: PLAN

Geraldine är före detta fadderbarn i Kenya och hon deltog i »Children's Video Project« som ledde till att hon senare fick ett gymnasistipendium. Hennes dröm är att arbeta som journalist.

Jag heter Geraldine Nyambura Kamande och jag är 20 år gammal. Under nio år var jag ett av Plans fadderbarn här i Kenya.

Plan har gjort mycket för att stödja utvecklingen i min by. Tillgången till rent vatten har förbättrats. Skolor har renoverats och nya klassrum har byggts, så att fler barn går i grundskolan. Föräldralösa och fattiga elever har fått stipendier för gymnasieskolan. Ungdomar har kunnat utbilda sig till frisör eller mekaniker, medan andra har fått körlektioner. Många har kunnat starta egna småföretag.

Kunskapen om barns rättigheter har stärkts tack vare Plan. Vi har fått insikt om barns situation genom möten och demonstrationer. Själv deltog jag i Plans Children's Video Project vilket ledde till att jag fick ett gymnasiestipendium. Utan Plan skulle jag inte ha gått på gymnasiet – och jag skulle inte ha så bra självförtroende som jag har idag.

Jag har tack vare Plan besökt flera länder för att berätta om projekten. Och som 14 år gammal journalist filmade jag diskussionerna mellan barn och vuxna vid FN:s barntoppmöte i New York 2002.

Det senaste året har jag arbetat som volontär i en lokal frivilligorganisation och verkat som socialarbetare.

Plan har gjort väldigt mycket för att stödja barns utveckling i min by och tillsammans har vi nått mycket långt. Nu är det vårt ansvar att driva arbetet vidare och se till att utvecklingen fortsätter.

Min dröm är att arbeta som journalist och bekämpa fattigdom, korruption, och en dag få se en värld där varje barn har det bra. Det skulle vara mitt sätt att ge något tillbaka till människorna omkring mig, efter att själv ha fått så mycket stöd. Om jag uppnår dessa mål, kommer jag att kunna säga att jag har bidragit till att göra världen till en bättre plats för barn.

TEXT: GERALDINE NYAMBURA KAMANDE

ÖVERSÄTTNING: ANKI WOOD/GLOBAL REPORTING

Internationell och nationell verksamhet under året

Plan och FN:s konvention om barnets rättigheter

FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen, utgör grunden för Plans arbete. Att få gå i skola, att inte utsättas för våld och att få delta i samhällslivet är några av de rättigheter som ingår i barnkonventionen. Arbetet med att se till att barnkonventionen efterlevs pågår på alla nivåer, från det globala FN-systemet och olika regionala organisationer som EU och Afrikanska Unionen, till medlemsländernas egna regeringar och på lokala nivå.

Bevakning och rapportering kring barnkonventionen

Plan arbetar strategiskt för att fler barn ska skyddas av barnkonventionen. Organisationen har ett eget globalt nätverk, »Child Rights Technical Network«, som fungerar som en gemensam plattform för Plan kring globala barnrättsprocesser. Nätverket, som leds av Plan Sverige, har under 2008 bidragit till ökat utbyte av information kring barnrättsfrågor.

Plan ingår också i NGO Group for the Convention on the Rights of the Child, det mest omfattande nätverket för barn och barnrättsfrågor i ett globalt perspektiv. För andra gången valdes Plan Sveriges programchef, Lennart Reinius, till styrelseordförande för nätverket där ett 80-tal internationella och nationella medlemsorganisationer ingår.

Plan Sverige medverkar till att stärka civila organisationer i Syd och deras möjligheter att följa upp barnkonventionen och rapportera om konventionens tillämpning till FN:s barnrättskommitté. Plan Sverige har bland annat gett stöd till representanter från Plans regionala kontor i Västafrika för att medverka i en regional konferens, arrangerad av FN:s högkommissariat för mänskliga rättigheter. Kursens syfte var att öka kunskapen om och uppföljningen av barnrättskommitténs arbete.

Plan Sverige har länge arbetat för att Plan ska ha en representant i Genève, vilket blir av 2009. Plan Sverige har koordinerat Plans deltagande i kampanjen för ett tilläggsprotokoll till barnkonventionen om individuell klagorätt samt gemensamma aktioner för att främja barns rättigheter inom FN:s råd för mänskliga rättigheter (MR-rådet).

Vid den Afrikanska Kommissionen för Mänskliga och Folkens rättigheter i Brazzaville, Kongo, tog Plan Sverige initiativ till lobbyarbete för flickors rättigheter, med tonvikt på skadliga sedvänjor. Plan Sverige gav även stöd till medverkan av representanter från afrikanska regionala MR-nätverk och ledamöter från den afrikanska expertkommittén för barns rättigheter.

I maj–juni 2008 deltog Plans afrikanska samordningsenhet och Plan Sverige i den afrikanska barnrättskommitténs 11:e session i Addis Abeba, Etiopien. Ett samarbete mellan Plan och Save the Children har inletts för att se över hur civila samhället kan bidra till rapporteringsprocessen och stödja kommitténs arbete.

Rättighetsbaserat utvecklingsarbete inom Plan

Genom ramavtalet med Sida har Plan Sverige ett närmare samarbete med åtta av Plans programländer. Insatserna, som fokuserar på barns rätt till deltagande och rätten till trygghet och skydd mot övergrepp, bidrar även till ökad kunskapsutveckling inom Plan. Plan Sverige fortsätter att ge stöd till utbildning i rättighetsbaserat arbete i bland annat Pakistan, Egypten och Kambodja.

Plan Sverige har bidragit till att stärka barnrättsperspektivet i Plans utvecklingsarbete, bland annat genom att organisera ett seminarium för de nationella medlemsorganisationernas programpersonal. Tillsammans med Plan Finland hölls även en kurs i barnrättsperspektiv för personal på Plans regionkontor för östra och södra Afrika.

Under slutet av året påbörjades ett samarbete mellan Plan Norge, Finland och Sverige för att utveckla en kurs kring rättighetsbaserat arbete för de regionala kontoren.

I maj 2008 arrangerades också en heldagsutbildning för all personal på Plan Sverige om barnkonventionen och vad ett rättighetsbaserat arbete innebär.

Nationellt påverkansarbete

Plan Sverige arbetar med att få svenska regeringen och myndigheter att ta ett mer samlat grepp kring barns rättigheter i utvecklingssamarbetet. På inbjudan av Sida lämnade Plan Sverige kommentarer till UD:s nuvarande barnrättskrivelse, som saknar ett tydligt rättighetsperspektiv. Vidare deltog Plan Sverige i svenska enskilda organisationers arbete, Barometern, som bedömer regeringens genomförande av

Tema:

Flickors rättigheter

Politiken för global utveckling, PGU.

Plan arbetar i större utsträckning med påverkans- och policyfrågor på EU-nivå. Inför det svenska EU-ordförandeskapet hösten 2009 har Plan Sverige bland annat försökt förmå UD och Sida att inkludera barnrättsfrågor och anta ett vidare barnrättsperspektiv i sitt arbete.

Under våren lämnade Plan Sverige, tillsammans med Rädda Barnen, kommentarer kring EU:s rådslutsatser om barnets rättigheter inom EU:s bistånd. Plan Sverige arbetar även för att EU:s strategi för barnets rättigheter ska kunna antas under det svenska ordförandeskapet.

Barn i särskilt utsatta situationer

De mest utsatta barnen och ungdomarna är ofta de som lever i fattigdom eller i områden som drabbats av konflikter, krig och andra katastrofer.

Plan arbetar i ökad utsträckning med att motverka våld som drabbar barn. I konsultationer med barn i programländerna nämner barnen själva våld, övergrepp och exploatering som de svåraste kränkningarna av deras rättigheter. Flickor är särskilt i riskzonen när det gäller könsrelaterat våld och sexuella övergrepp. Könsstympning av flickor och barnäktenskap, liksom andra skadliga sedvänjor, är fortfarande vanligt förekommande i många länder.

Varje år drabbas en kvarts miljon människor av naturkatastrofer och barns utsatthet i katastrofsituationer förväntas öka till följd av klimatförändringen. Plan vill stärka arbetet med barns rättigheter i katastrofområden. Barn ska inte ses som passiva offer utan bör delta aktivt i uppbyggnadsarbetet och arbetet för att förebygga kriser.

Den omfattande av hiv/aids-pandemin gör också barn sårbara. I de länder som är hårt drabbade av pandemin saknar majoriteten av barnen rätt till vård, omsorg och medicin. Dessutom ökar barns utsatthet när föräldrarna smittas.

Andra arbetsområden som Plan fokuserar på är att motverka fattigdom samt att minska tobakens negativa effekter på barn.

Barn i katastrof

Under 2007 antogs en strategi för Plans katastrof- och förebyggande arbete. Strategin vägleder arbetet före, under och efter humanitära katastrofer samt tar upp hur Plan ska arbeta riskförebyggande. Plan Sveriges synpunkter har bland annat resulterat i att rättighetsperspektivet i strategin stärkts.

Plan har under året varit engagerat i humanitära insatser i alla regioner där Plan

verkar. En av organisationens styrkor är Plans operativa närvaro lokalt samt kunskapen om barns rättigheter vid katastrofsituationer. Under året har Plan Sverige beviljats stöd till humanitära insatser från Sidas humanitära avdelning och Radiohjälp. Under 2008 inbjöds Plan Sverige att lämna en ansökan om ramavtal med Sidas humanitära avdelning.

Plan Sverige har deltagit i två regionala Planseminarier på temat riskförebyggande arbete och inlett samarbeten med några av de länder som ingår i Plans globala riskförebyggande projekt, Children and Young People at the Centre of Disaster Risk Reduction. Genom insamlingskampanjen Mobilkomposten stödjer Plan Sverige barn- och ungdomsgruppers egna riskreduceringsprojekt.

Ett forskningssamarbete har inletts med Institute of Development Studies (IDS) kring barns rättigheter kopplat till klimatförändringen.

Barn som utsätts för våld

Inom Sidas ramanslag har Plan Sverige fortsatt att stödja pilotprojekt som skyddar barn mot olika former av våld och övergrepp i Zambia, Malawi, Egypten, Kambodja, Colombia och Guatemala.

Plan Sverige stödde »First International Conference on Child Sexual Abuse in Africa«, som hölls i Kenya i september 2007. Plan Sverige koordinerade och ledde även Plans deltagande vid den tredje Världskongressen mot sexuell exploatering av barn som hölls i Brasilien i november 2008.

Inför Plans rekommendationer till FN:s studie om våld mot barn har Plan Sverige fokuserat på skadliga sedvänjor. Dessutom har Plans globala nätverk för genderfrågor format en arbetsgrupp med samma tema. Samarbetet med Plan Egypten fortsätter för att motverka att flickor utsätts för könsstympning och barnäktenskap. Även ett projektfadderskap har utvecklats för att finansiera verksamheten. Aktiviteter i Sverige har genomförts för att upplysa om hur man kan bekämpa våld som drabbar flickor.

År 2006 beslutade FN att utse en särskild representant för våld mot barn. Tillsättandet har försenats och Plan har under året tillsammans med andra internationella barnrättsorganisationer drivit på FN om utnämningen.

Barn som drabbas av fattigdom

Med stöd från Sida INEC har ett mikrofinansprojekt i Västafrika inletts i regionkontorets regi. Syftet med pilotprojektet är att ge barn och ungdomar bättre arbetsmöjligheter och tillgång till finansiella tjänster. I projektet utvecklas affärsidéer, det ges individuella utbildningar och möjligheter att spara och låna pengar. Projektet har nått cirka 2 000 unga i Senegal och Sierra Leone.

Tema: Flickors rättigheter

I en lada i västra Malawi sitter systrarna Silula och Chifinda. De är 12 och 13 år gamla och binder tobaksblad i buntar som sedan packas i hundrakilos balar.

FOTO: PETER BOLME/GLOBAL REPORTING

Barn och tobak

Under 2007 lanserade Plan Sverige, i samarbete med Non Smoking Generation (NSG), kampanjen Tobakens barn. Den visar på sambandet mellan tobak och fattigdom samt de konsekvenser tobaksodling och tobaksbruk får i form av barnarbete, ökad fattigdom och miljöförstöring.

Plan Sverige producerade bland annat ett webbaserat utbildningsmaterial för skolan och genomförde en skoltävling. Det producerades även en tv-dokumentär, Tobakens barn, på uppdrag av Plan Sverige. Dokumentären vann Röda Korsets Journalistpris 2008 och visades vid två tillfällen i SVT under hösten 2007 med tittarsiffror som uppgick till nära 700 000.

Som en del av det nya ramavtalet med Sida har ett samarbete inletts med Plan Malawi kring barnarbete inom tobaksproduktionen. En studie planeras där barn i tobaksproduktion i Malawi ska beskriva sina villkor.

Barn som påverkas av hiv/aids-pandemin

Plan Sverige har fortsatt att verka för att Plans internationella hiv/aids-verksamhet ska ha ett tydligt barnrättsperspektiv. Bland annat har Plan Sverige bidragit till Plans globala ramverk för hiv/aids samt med arbetet att ta fram den regionala hiv/aids-strategin för Asien.

Under våren 2008 inledde UD arbetet med att ta fram en ny svensk hiv/aids-policy och Plan Sverige påpekade där vikten av ett tydligt barnrättsperspektiv samt barns och ungdomars deltagande i hiv/aids-arbetet.

Inom ramavtalet med Sida stöds ett projekt i Pakistan kring barns och ungdomars sexuella och reproduktiva hälsa. Plan Sverige arbetar aktivt för att Plan ska öka sitt engagemang för infekterade barns rätt till antiretroviral behandling.

I slutet av 2006 avslutades HACI-projektet (Hope for African Children), ett regionalt hiv/aids-projekt i Afrika.

Barns rättigheter i ett förändrat klimat

Katastrofer är i många fall framkallade av klimatförändringar. Plan Sverige har inom ramen för sitt långsiktiga samarbete med Sida fått stöd till informations- och opinionsbildande insatser i Sverige kring barns rättigheter kopplat till vårt förändrade klimat. Insatserna ska öka kunskapen om hur de negativa effekterna av klimatförändringar påverkar barn och ungdomar i Syd. Stödet ska dessutom göra det möjligt för barn och ungdomar att göra sina röster hörda i den klimatpolitiska processen som leder fram till klimattoppmötet i Köpenhamn 2009. Det ska även göra politiker och opinionsbildare uppmärksamma på hur barns rättigheter kränks till följd av klimatförändringen.

Under våren rekryterades en handläggare med tematiskt ansvar för klimatfrågan. Inom ramen för projektet ligger en utbildningssatsning för gymnasieskolan, ett FN-rollspel, dokumentärproduktion för tv och internet, ett nationellt ungdomsforum på temat barns rättigheter och klimat, ungdomsdeltagande vid klimattoppmötet i Köpenhamn 2009 samt policy- och påverkansarbete.

Barns medverkan i samhällsutvecklingen

Barnkonventionens artikel 12 ger barn rätt att höras och delta i samhällsutvecklingen. Långsiktigt förbättrade villkor och en hållbar demokratiutveckling kan inte uppnås utan att barn och unga får komma till tals. Därför arbetar Plan för att stärka barns och ungdomars aktiva deltagande. Plan Sverige vill särskilt uppmuntra och stärka barns möjligheter att medverka i processer och beslut på olika nivåer för att utveckla ett demokratiskt samhälle.

Barns deltagande

Barns deltagande är både ett mål i sig och en metod i alla insatser som ingår i ramanslaget från Sida.

Genom Operation Dagsverke, Sveriges Elevråds Centralorganisations (SECO) kampanj, har Plan Sverige stött utbildningsinsatser i Albanien och Pakistan. Syftet har varit att öka elevinflytandet i skolan och förbättra kvaliteten på utbildningen.

Under verksamhetsåret lämnades en ny ansökan till SECO för att motverka våld i skolan i Malawi. SECO valde slutligen ett annat projekt för Operation Dagsverke men projektet kommer istället att stödjas av Plan Norge och genom projektfaderskap hos Plan Sverige.

Organisationsutveckling och stärkandet av det civila samhället

Under verksamhetsåret har ett antal utbildningar och kapacitetsuppbyggande

Tema: Flickors rättigheter

aktiviteter kring barns deltagande, barns rättigheter och ekonomisk uppföljning genomförts.

Frågor som partnerskap, stärkandet av civila samhället och organisationsutveckling hanteras på olika sätt inom Plan. För att komma till rätta med det har Plan Sverige inlett en dialog med landkontoren. Arbetet kommer att intensifieras bland annat genom att en ny projektjänst tillsätts, finansierad av det nya ramanslaget.

Barn i medier

Plan Sverige påbörjade ett samarbete med Globala gymnasiet kring mediegranskning under verksamhetsåret 2007. Det har resulterat i att Globala gymnasiet fortsatt att arbeta med temat genom att låta elever i årskurs två genomföra en mediegranskning kring fattigdomsbegreppet.

I samarbete med Plan Malawi planerades under året ett projekt där ungdomar lär sig granska medier. Detta kopplas till de projekt där ungdomar producerar radio-program. I Plan Egypten medverkar barn och ungdomar i tv-produktion, vilket gått enligt planerna.

Plan Sveriges Ungdomsråd (PUR)

Plan Sveriges Ungdomsråd (PUR) hade under året tio medlemmar mellan 13 och 18 år från olika delar av landet. PUR verkar som råd- och inspirationsgivande till Plan Sverige.

För att öka ungdomars möjlighet till inflytande, delaktighet och engagemang på alla nivåer inom Plan har olika Planländer arbetat med projektet Global Youth Engagement (GYE). I november deltog en representant från PUR i ett internationellt möte om GYE i Thailand.

Barns och ungdomars inflytande genomsyrade också den ungdomskonferens i London som Plan i Storbritannien stod värd för i februari 2008. Representanter från tio ungdomsråd var inbjudna för att diskutera inflytandefrågor, dela med sig av erfarenheter och knyta kontakter. Från PUR deltog två ungdomar.

Den 20 november 2007, när barnkonventionen fyllde 18 år, deltog tre medlemmar i PUR vid den årliga hearing med politiker som anordnas av Nätverket för barnkonventionen.

Medlemmarna i PUR har under året fortsatt arbeta med sin utbildning i barnkonventionen och under våren deltog lärare från Stålforssskolan i Eskilstuna. PUR startade under året också en egen blogg, pur.weblogg.se, där de reflekterar över samhällsfrågor och berättar om sin verksamhet.

Development education

Under året har Plan Sverige fortsatt sitt arbete med development education för att öka kunskapen och engagemanget för barns rättigheter och utvecklingsfrågor i synnerhet bland barn och ungdomar i Sverige.

Ett underlag till en strategi för Plan Sveriges arbete med development education har arbetats fram. Ett pilotarbete ska genomföras på olika avdelningar inom Plan Sverige där definitioner och mål ska förankras och prövas i den löpande verksamheten.

Även Plan Sveriges faddrar utgör en målgrupp för development education. Ett program för att utbilda fadderambassadörer har inletts för att bättre ta tillvara det engagemang och de erfarenheter som faddrar som besökt Plans arbete i fält har med sig hem.

Samarbetet med Globala gymnasiet i Stockholm och Göteborg har fortsatt. Elever från årskurs tre i Globala gymnasiet i Stockholm bedrev fältstudier i Indien kring hållbar utveckling och rättigheter under drygt två veckor. Fältstudierna gjordes i samarbete med Plan Indien och deras lokala partnerorganisationer.

Vidare deltog en elev och en lärare från Globala gymnasiet för Plans räkning på FN:s klimatkonferens på Bali, Indonesien. Detta fick medialt utrymme och gav erfarenhet inför planeringen av Plan Sveriges klimatkampanj.

I samband med kampanjen Tobakens barn producerades ett webbaserat utbildningsmaterial och en filmhandledning för högstadie- och gymnasieskolan. På Globala gymnasiet i Stockholm gjordes ett projektarbete kring tobak och fattigdom i årskurs två. Plan Sveriges tidning Barnens Framtids temanummer om tobak och fattigdom skickades ut i 3 000 exemplar på förfrågan från lärare.

Engagera och värva faddrar

Plan Sverige har under året fortsatt arbetet med att utöver det traditionella barnfadderskapet identifiera och utveckla nya givarprodukter, så kallade projektfadderskap. Syftet är att bredda insamlingsarbetet genom att nå ut till nya givarmålgrupper som av olika anledningar inte vill ha kommunikation kopplat till sitt givande. Plan Sverige har vid verksamhetsårets slut fyra olika projektfadderskap att erbjuda; Skolfadderskap, Flickafadderskap, Katastroffadderskap samt E-byfadderskap.

Tema: Flickors rättigheter

Det går inte framåt om man inte hjälps åt!

Egypten är mitt andra hemland. Så när jag blev ombedd att åka dit för att göra ett reportage om Plans arbete för utsatta flickor blev jag mycket glad. Jag trodde att jag kände till det mesta om Egypten eftersom min pappa kommer därifrån och jag själv har bott där. Men jag var chockad över hur utbredd kvinnlig könsstympning är och hur vanligt det är med barnäktenskap – det hade jag aldrig anat.

Jag fick lära mig hur skadliga dessa sedvänjor är och att flickorna lider av effekterna hela livet. Många starka känslor väcktes hos mig när jag satt och lyssnade på berättelserna – de hade gått igenom så otroligt mycket som var tragiskt och svårt.

Därför känns det bra att det första steget i Plans projekt för flickors rättigheter är att motverka skadliga seder och traditioner, som kvinnlig könsstympning och barnäktenskap. I Egypten pratar man ogärna öppet om känslor. Därför blev jag förvånad att de kvinnor jag träffade vågade dela med sig så mycket som de faktiskt gjorde. Det är ett tecken på att landet trots allt är på väg åt rätt håll.

Det är svårt att finna ord på mina känslor efter besöket i Egypten. Jag har kastats mellan extrema kontraster – från sorgen över flickornas och kvinnornas livsöden, till glädjen vi upplevde med barnen när vi besökte en fotbollsplan.

Det går inte framåt om man inte hjälps åt! Jag tror att den nya lagen som förbjuder kvinnlig könsstympning och Plans arbete kommer att leda till stora förändringar i Egypten. Detta ger hopp till många barn. Tillsammans kan vi alla hjälpas åt att ge dem en bättre och tryggare framtid!

TEXT: RAMI SHAABAN

LANDSLAGSMÅLVAKT I FOTBOLL

Insamling och finansiering av Plan Sveriges verksamhet

Faddergalan och andra faddervärvande aktiviteter

I december 2007 sändes Faddergalan i TV4. Då det var 10-årsjubileum valde vi att direktsända från Uganda, Filippinerna och Sverige. Liksom tidigare år innehöll galan reportage från Plans program runt om i världen och några av Sveriges främsta artister medverkade. Till följd av ändrad programstart var tittarsiffrorna lägre än tidigare år vilket därmed också gav färre fadderanmälningar.

Institutionella medel/Sidas rambidragsavtal

Plan Sverige har inrättat en EU-tjänst för att kartlägga möjligheterna att söka EU-finansiering. Detta har gett Plan Sverige ökad kunskap om EU-kommissionen samt dess tematiska program och prioriteringar. Bland annat har EU-finansieringen för enskilda organisationer kartlagts och de mest lämpliga budgetlinjerna/tematiska programmen identifierats.

Plan Sverige har aktivt deltagit i CONCORD – europeiska NGO:ers nätverk för global utveckling – och deras finansieringsgrupps arbete, samt i utbildningar och seminarier som CONCORD anordnat. Genom CONCORD har Plan Sverige medverkat till att möjliggöra samfinansiering med Sida för EU-medel.

Under verksamhetsåret deltog Plan Sverige för första gången i Radiohjälpens insamlingskampanj Världens Barn. Plan garanterades tre procent av intäkterna som totalt uppgick till närmare 100 miljoner kronor.

Vidare slutfördes det första ramavtalet med Sida, vilket gällde en 15 månaders försöksperiod. Inom ramavtalet stöddes 13 projekt i sju av Plans programländer (Guatemala, Colombia, Zambia, Malawi, Egypten, Pakistan och Kambodja). Projekten planerades för längre tid och utgjorde därför grunden för den nya ramansökan som Plan Sverige utvecklade 2007. Till ansökan tillkom en insats kring barns rättigheter i Kina. Plan Sverige och de sju programländerna genomförde den planerade verksamheten med goda resultat. Tack vare detta godkände Sida/SEKA den nya ansökan och tilldelade Plan Sverige 44 miljoner kronor för 2008–2009. Under den nya avtalsperioden kommer Plan Sverige erbjudas möjlighet att lämna in en treårsansökan när det är dags att förnya ramanslaget.

Företagssamarbeten

Under verksamhetsåret bedrev Plan samarbeten med flera olika företag. Bland annat lanserade Plan och Nokia kampanjen Mobilkomposten, en satsning där Plan i samarbete med mobiltelefonåterförsäljare placerade ut särskilda mobilkompostlådor för återvinning av mobiltelefoner. Projektet genomförs också i samarbete med återvinningsföretaget GreenCyc samt Posten. Pilotprojektet fortsätter till och med våren 2009.

Bland övriga samarbetspartners under året märks Arvid Nordqvist, Brio och Accor. I likhet med tidigare år genomfördes även 2007 den årliga julkampanjen, där alternativa julgåvor såldes i syfte att stödja olika internationella Planprojekt.

Plan Sveriges sekretariat/Medarbetare och volontärer

Under verksamhetsåret var medelantalet anställda 43. Ett flertal nya tjänster inrättades, bland andra tjänsten för en biträdande programchef. Efter en längre tids vakans har också en ordinarie personalansvarig rekryterats. En fadderavdelning har inrättats, som ansvarar för kontakten med Plan Sveriges faddrar.

Liksom tidigare år har Plan haft ett stort antal volontärer, praktikanter och andra externa samarbetspartners. Drygt 200 frivilliga har under året bistått med översättningar och ytterligare ett 50-tal volontärer har arbetat frivilligt på kontoret.

I samarbete med Trafikskadades riksförbund erbjuder Plan Sverige trafikskadade arbetslivsträning och i samarbete med bland annat Arbetsförmedlingen erbjuder vi arbetsträning för långtidssjukskrivna. Då vi dessutom finner det viktigt att erbjuda unga akademiker möjlighet till praktik tar Plan Sverige varje år emot ett antal praktikanter.

Koll på pengarna – så att pengarna gör nytta

Av de medel som Plan Sverige samlar in kommer hela 88 procent från enskilda faddrar. Resten kommer från Sida, företag och olika insamlingar. Att ta emot och förvalta pengar från givare är en förtroendefråga och det är förstås oerhört viktigt att pengarna används på rätt sätt – att de verkligen gör nytta.

Låga administrativa kostnader

Som fadder och givare vill man förstås att de egna pengarna ska användas på bästa sätt. I Sverige finns Stiftelsen för insamlingskontroll (SFI), som kontrollerar att insamlade medel använts korrekt. I SFI:s regler ingår bland annat att maximalt 25 procent av medlen får gå till administration och insamlingskostnader i Sverige. Under Plans förra verksamhetsår 2007 gick endast 15,1 procent till sådana kostnader. De organisationer som uppfyller SFI:s riktlinjer har rätt att öppna ett särskilt insamlingskonto, så kallat 90-konto.

Pengarnas väg

Vad händer då med de pengar som faddrarna bidrar med? De medel som kommer in från faddrarna förs regelbundet över till Plans huvudkontor i England. Därifrån slussas pengarna på ett säkert sätt vidare via väl fungerande system och blir en del av den globala budgeten som är gemensam för Plans medlemsorganisationer.

– De senaste tio åren har Plans samlade intäkter vuxit kraftigt, inte minst för att nya medlemsländer som Sverige kommit till. Detta gör att man haft möjlighet att utöka många program och även starta verksamhet i nya länder, berättar Lennart

FOTO: DAVID ISAKSSON/GLOBAL REPORTING

Det är många, både internt och externt, som ser till de pengar Plan fått att förvalta används på rätt sätt och att de gör nytta.

Reinius som är chef för Plan Sveriges programavdelning.

Förutom de gemensamma programmen finansierar Plan Sverige också egna samarbeten med olika Planländer. Genom att vara fadder för ett projekt kan man till exempel stödja insatser för att stärka flickors rättigheter i Egypten och motverka skadliga sedvänjor, som könsstympning.

Omfattande kontroll

Plan använder sig av såväl interna som externa revisorer. De interna revisorerna arbetar på Plans huvudkontor och följer regelbundet upp samtliga Planländers ekonomi. De interna revisorerna fungerar som en självständig enhet och de har i sin tur egna personer anställda ute på regionkontoren. Tillsammans gör de regelbundna planerade besök – men de gör också oanmälda stickprovskontroller. Förutom intern revision anlitar Plan även externa revisorer. Samtliga Planländer granskas av revisionsföretaget PriceWaterhouseCoopers (PwC).

Tema: Flickors rättigheter

Hur höga löner betalar Plan?

Det är viktigt att Plan Sverige kan attrahera engagerade och kompetenta medarbetare och lönerna ligger därför i nivå med vad andra biståndsorganisationer betalar. De flesta Planmedarbetare är lokalanställda och får lön enligt de villkor som gäller i landet. Självklart betalar man därför alltid skatt och försäkringar för sina anställda.

Vad är ett bra bistånd?

Tidigare handlade biståndet väldigt mycket om att experter kom utifrån och byggde skolor och kliniker eller vaccinerade barn. Det var många gånger effektivt, men ledde ofta till ett starkt beroende och till att människor passiviserades.

– Plan arbetar istället för att stärka människor – barn, ungdomar och vuxna – så att de själva kan förändra och påverka sin vardag, bland annat genom att ställa krav på att lokala myndigheter och deras regeringar tar ett ansvar för att följa FN:s barnkonvention. För oss är det också viktigt att framför allt lokala civila organisationer självständigt styr och planerar denna typ av verksamhet för att skapa lokalt ägarskap och därmed långsiktig hållbarhet. Självklart är det viktigt att biståndsorganisationerna har kontroll på pengarna. Om vi vill att kunskapen hos människor i de länder vi samarbetar med ska utvecklas så måste vi också våga lämna över ansvaret, menar Lennart Reinius.

Ett effektivt bistånd

Men det räcker inte med att bara se till utvecklingen i den lilla byn. Man måste också ta hänsyn till hur byn påverkas av situationen i stort i regionen eller landet – eller i världen. Klimat och den globala uppvärmningen är sådana frågor, EU:s skyddstullar mot jordbruksprodukter från världens fattiga länder är ett annat exempel.

TEXT: DAVID ISAKSSON/GLOBAL REPORTING

**Ekonomisk rapport för
verksamhetsåret
2007-07-01–2008-06-30**

EKONOMI

Plan Sverige har en ekonomi i balans och har under de senaste 5 åren ökat sina totalt insamlade medel med 17 procent. Av årets insamlade resultat på drygt 206 miljoner kronor stod faddrarnas regelbundna bidrag för cirka 180 miljoner. Övriga insamlade medel består av institutionella bidrag, företagsstöd och privata engångsdonationer.

FY	TOTALT INSAMLAT TKR	FADDERBIDRAG TKR
2008	206 732	180 353
2007	209 258	184 101
2006	199 716	179 979
2005	191 810	170 970
2004	177 186	169 519

Dessa bidrag förs tillsammans med Plan Sveriges övriga insamlade medel regelbundet över till internationella Plans huvudkontor i Storbritannien. Därifrån slussas pengarna vidare via väl etablerade och fungerande system och blir en del av den globala budget som är gemensam för Plans nationella organisationer. Här deltar Plan Sverige aktivt och påverkar hur pengarna ska användas.

För att veta hur mycket pengar som behövs för att genomföra det planerade utvecklingsarbetet i Plans programländer gör Plan en långsiktig strategiplanering över förväntat insamlingsresultat och vad det kostar att genomföra utvecklingsprogrammen. Varje programland ansöker sedan till huvudkontoret om de medel de behöver för att driva sin respektive verksamhet, vilket sker efter samordning med de olika regionkontoren.

Plan Sveriges insamlings- och administrationskostnader har under de senaste 5 åren ökat med totalt 5 procentenheter. Kostnaderna för insamling har under åren ökat till följd av ökad konkurrens och därmed också behov av att investera i ytterligare marknadsföringsåtgärder. Kostnader för administrationen ligger alltså kvar på samma nivå.

FY	INSAMLINGS- KOSTNADER TKR	COST RATIO	ADMINISTRATIONS- KOSTNADER TKR	COST RATIO
2008	-17 869	9%	-18 882	9%
2007	-14 476	7%	-17 144	8%
2006	-10 440	5%	-17 383	9%
2005	-8 985	5%	-17 635	9%
2004	-9 161	5%	-13 574	8%

Cost ratio är andelen av totalt insamlat

I Sverige kontrollerar Stiftelsen för insamlingskontroll (SFI) att Plan Sveriges insamlade medel använts korrekt. SFI:s uppgift är bland annat att verka för att offentliga insamlingar sker under betryggande kontroll, att insamlingar inte belastas med oskäliga kostnader och att sunda marknadsföringsmetoder används inom insamlingsområdet. I SFI:s regler ingår bland annat att maximalt 25 procent av medlen får gå till administration och insamlingskostnader i Sverige. Under verksamhetsåret uppgick endast 17,8 procent av Plan Sveriges insamlade medel till sådana kostnader.

Plan har en omfattande kontroll, både i Sverige och i programländerna, av hur pengarna används. Plan använder sig av såväl interna som externa revisorer. De interna revisorerna, anställda på Plans huvudkontor, följer regelbundet upp samtliga Planländers ekonomi, samtidigt som de sprider kunskap för att förbättra styrningen av verksamheten. Internrevisorerna fungerar som en egen självständig enhet och har i sin tur egna personer anställda ute på regionkontoren. Tillsammans gör de regelbundna planerade besök på Plans olika kontor – men också oanmälda stickprovskontroller. Förutom intern revision anlitar Plan även externa revisorer. Samtliga Planländer granskas av revisionsföretaget PricewaterhouseCoopers (PwC). Jonas Grahn tillträdde under året som ny huvudansvarig revisor för Plan Sverige.

Plan Sverige har fyra kontrollgirokonton (så kallade 90-konton) genom SFI: plusgiro 90 07 01-4, bankgiro 900-7014, plusgiro 90 07 31-1 samt bankgiro 900-7311.

Plan Sverige har som policy att inte placera insamlade medel i aktier eller värdepapper. Donerade aktier och andelar avyttras snarast utan dröjsmål. De insamlade medlen överförs regelbundet till den internationella programverksamheten.

Det är även Plan Sveriges policy att inte acceptera donationer från extern part vars intressen står i direkt konflikt med Plans visioner och mål, och vars verksamhet och aktiviteter skadar Plan som organisation eller våra samarbetspartners.

VÄSENTLIGA HÄNDELSER EFTER VERKSAMHETSÅRETS UTGÅNG

När denna årsredovisning skrivs befinner vi oss i en global finansiell kris. Hur denna kris kommer att påverka Plans internationella program eller Plan Sverige är för tidigt att sia om. Vi har dock anledning att vänta oss att våra insamlingsresultat kan komma att påverkas negativt och därmed påverka de internationella programmen. Av detta skäl bedömer vi det som prioriterat att arbeta vidare med vår långsiktiga finansiella strategi och i detta identifiera nya intäktskällor samt utveckla nya, alternativa fadderskap.

REDOVISNINGS- OCH VÄRDERINGSPRINCIPER

Koncern- och årsredovisningen har upprättats med tillämpning av Årsredovisningslagen, Bokföringsnämndens allmänna råd och FRII:s mall för årsredovisning. I årsredovisningen har även vissa upplysningar lämnats som krävs av SFI. Tillämpade principer är oförändrade i jämförelse med föregående år.

I koncernredovisningen ingår dotterföretag där stiftelsen direkt eller indirekt innehar mer än 50 procent av rösterna, eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande. Koncernens bokslut är upprättat enligt förvärvsmetoden, vilket innebär att dotterbolagens egna kapital vid förvärvet, fastställt som skillnaden mellan tillgångarnas och skuldernas verkliga värden, elimineras i sin helhet. I koncernens egna kapital ingår härigenom endast den del av dotterbolagens egna kapital som tillkommit efter förvärvet. Internvinster inom koncernen elimineras i sin helhet.

INTÄKTSREDOVISNING

Intäkter redovisas till det verkliga värdet av vad som erhållits eller kommer att erhållas. Intäkter i form av gåvor intäktsförs i den period gåvan överlämnas på ett sakrättsligt bindande sätt. Intäkten ska motsvara tillgångens anskaffningsvärde. Gåvor i form av kontanter från i första hand privatpersoner redovisas av naturliga skäl normalt enligt kontantprincipen. Även gåvor från företag och organisationer redovisas normalt i den period då gåvan inbetalas. I den mån det på balansdagen finns avtalade men ej erhållna gåvor från företag och organisationer intäktsförs dessa efter individuell prövning.

Fadderbidrag

Avser det månatliga bidrag som faddrarna bidrar med till stöd för de lokala utvecklingsprogrammen i Plans programländer.

Övriga insamlade medel

Insamlade medel inkluderar mottagna gåvor från allmänheten, företag, organisationer, samfund, privata och ideella fonder och stiftelser samt sponsring. Till insamlade medel räknas även testamentsgåvor och donationer. Även medel från Radiohjälpen är att klassificera som insamlade medel.

Med gåva avses tillgång som lämnats utan krav på ekonomisk motprestation. Erhållna gåvor värderas till nettoförsäljningsvärde, det vill säga försäljningsvärde eller återanskaffningsvärde. Erhållna gåvor redovisas netto, det vill säga efter avdrag för försäljnings- och hanteringskostnader (exempelvis eventuell gåvoskatt).

Bidrag

Som bidrag räknas likvida medel som en organisation erhåller från en bidragsgivare som är ett offentligt organ. Ett villkorat bidrag är ett bidrag som förknippas med villkor som innebär återbetalningsskyldighet om villkoret inte uppfyllts.

Offentliga organ inkluderar bidragsgivare såsom EU, Sida, Forum Syd, Allmänna Arvsfonden samt stat och kommun.

Övriga intäkter

Med övriga intäkter avses frakt, portointäkter från faddrar samt hyresintäkter.

Försäljning varor och tjänster

Med försäljning menas avyttring av en vara eller tjänst med en faktisk funktion och/eller där konkurrerande kommersiella produkter eller tjänster finns på marknaden. Denna utgörs i huvudsak av TV-produktioner, leksaker, böcker samt fadderresor.

VERKSAMHETSKOSTNADER

Kostnaderna för en organisations verksamhetsdelar utgörs av kostnader för ändamålet respektive kostnader för insamling och administration.

Ändamålskostnader (nationella kostnader)

Nationella ändamålskostnader är Plan Sveriges kostnader för det internationella programstödet. Kostnader för policy/metodutveckling, påverkansarbete på svenska biståndsaktörer och personalkostnader för detta faller därmed under denna rubricering. Även kostnader för opinionsbildande verksamhet i de fall opinionsbildning och upplysande verksamhet ligger i själva uppdraget som organisationen har räknas hit, exempelvis kostnader relaterade till Globala Gymnasiet, Ungdomsrådet, Barnens framtid, seminarier och övriga opinionsbildande aktiviteter.

Hit räknas även alla kostnader för kommunikation som syftar till att skapa möten och ökad global förståelse.

Insamlingskostnader

Detta är den kostnad som varit nödvändig för att generera externa intäkter, det vill säga direkta kostnader för insamlingsarbetet. Här ingår kampanjer som Faddergalan i TV4, reklam, annonser, lönekostnader i relation till insamling, utskick och liknande aktiviteter. Till insamlingskostnader hör även kostnader för varumärkesbyggande, profilering och positionering.

Administrationskostnader

Administrativa kostnader är sådana som behövs för att administrera organisationen. Administrationen utgör en kvalitetsgaranti för ändamålet och för givaren. Exempel på sådana kostnader är övriga personalkostnader, revision, hyra, försäkringar, kontorsmaterial, porto och administrativa system.

Inköp varor och tjänster

Inköp av varor och tjänster utgörs i huvudsak av leksaker, böcker, TV-produktion och fadderresor.

TILLGÅNGAR OCH SKULDER

Anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. Avskrivningar görs systematiskt över den bedömda nyttjandetiden. När en materiell anläggningstillgångs avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas tillgångens restvärde. Följande avskrivningstider tillämpas:

Datorer 3 år

Inventarier 5 och 10 år

Har en materiell anläggningstillgång på balansdagen ett lägre värde än det bokförda värdet skrivs tillgången ner till detta lägre värde om det kan antas att värdenedgången är bestående.

Fordringar

Fordringar upptas till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

Utländska valutor

Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagens kurs.

Lager av handelsvaror

Handelsvaror värderas, med tillämpning av först-in först-ut-principen, till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen. Dessa varor består främst av leksaker och böcker.

MODERSTIFTELSE RESULTATRÄKNING

2007-07-01 – 2008-06-30

	Not	2008 TKR	2007 TKR
VERKSAMHETSINTÄKTER			
Fadderbidrag	1	180 353	184 101
Övriga insamlade medel	2	5 721	8 041
Bidrag Sida		20 358	16 636
Övriga intäkter	3	300	480
Summa verksamhetsintäkter		206 732	209 258
VERKSAMHETSKOSTNADER			
Ändamålskostnader	5		
(medel överförda till Plan Int Inc.)		-161 041	-185 102
Ändamålskostnader (nationella kostnader)		-11 386	-12 406
Insamlingskostnader		-17 869	-14 477
Administrationskostnader		-18 882	-17 144
Summa verksamhetskostnader		-209 178	-229 129
Verksamhetsresultat		-2 446	-19 871
Resultat från finansiella investeringar			
Ränteintäkter		1 311	1 117
Räntekostnader		-3	-1
Summa resultat från finansiella investeringar		1 308	1 116
Årets resultat	6	-1 138	-18 755
Fördelning av årets resultat			
Årets resultat enligt resultaträkningen (se ovan)		-1 138	-18 755
Förändring av reserverade medel avseende ändamålet		1 138	18 755
Kvarstående belopp för året/förändring balanserat kapital		0	0

MODERSTIFTELSE BALANSRÄKNING 2008-06-30

	Not	2008 TKR	2007 TKR
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Inventarier	7	5 637	5 534
Finansiella anläggningstillgångar			
Aktier svenskt dotterbolag	8	100	100
Summa anläggningstillgångar		5 737	5 634
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Fordring hos dotterbolag		1 368	1 161
Övriga fordringar		237	147
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	9	4 148	6 029
Kassa & bank		5 597	8 283
Summa omsättningstillgångar		11 350	15 620
SUMMA TILLGÅNGAR		17 087	21 254

MODERSTIFTELSE BALANSRÄKNING 2008-06-30

	Not	2008 TKR	2007 TKR
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital	6		
Ändamålsbestämda medel		13 513	17 047
Summa eget kapital		13 513	17 047
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		1 073	1 939
Skuld hos dotterbolag		0	0
Övriga skulder		287	335
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	10	2 214	1 933
Summa kortfristiga skulder		3 574	4 207
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		17 087	21 254
STÄLLDA SÄKERHETER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER			
Ställda säkerheter		Inga	Inga
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

KONCERN

RESULTATRÄKNING 2007-07-01 – 2008-06-30

	Not	2008 TKR	2007 TKR
VERKSAMHETSINTÄKTER			
Fadderbidrag	1	180 353	184 101
Övriga insamlade medel	2	5 721	8 041
Bidrag Sida		20 358	16 636
Övriga intäkter	3	1 063	1 108
Försäljning varor & tjänster	4	2 910	3 357
Summa verksamhetsintäkter		210 405	213 243
VERKSAMHETSKOSTNADER			
	5		
Ändamålskostnader (medel överförda till Plan Int Inc.)		-161 041	-185 102
Ändamålskostnader (nationella kostnader)		-11 386	-12 406
Insamlingskostnader		-17 869	-14 477
Administrationskostnader		-22 027	-20 431
Inköp varor & tjänster		-495	-668
Summa verksamhetskostnader		-212 818	-233 084
Verksamhetsresultat		-2 413	-19 841
Resultat från finansiella investeringar			
Ränteutäkter		1 337	1 134
Räntekostnader		-39	-34
Summa resultat från finansiella investeringar		1 298	1 100
Årets resultat	6	-1 115	-18 741

KONCERN

BALANSRÄKNING 2008-06-30

	Not	2008 TKR	2007 TKR
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Inventarier	7	5 661	5 578
Summa anläggningstillgångar		5 661	5 578
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Varulager		242	196
Kundfordringar		261	111
Övriga fordringar		252	207
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	9	4 380	6 209
Kassa & bank		7 049	9 511
Summa omsättningstillgångar		12 184	16 234
SUMMA TILLGÅNGAR		17 845	21 812

KONCERN BALANSRÄKNING 2008-06-30

	Not	2008 TKR	2007 TKR
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital	6		
Ändamålsbestämda medel		13 513	17 047
Balanserat kapital		-4	-26
Summa eget kapital		13 509	17 021
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		1 412	2 259
Övriga skulder		356	358
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	10	2 568	2 174
Summa kortfristiga skulder		4 336	4 791
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		17 845	21 812
STÄLLDA SÄKERHETER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER			
Ställda säkerheter		Inga	Inga
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

NOTER (alla summor i tusentals kronor)

Not 1 – Fadderbidrag

	Moderstiftelse 2008	Koncern 2008	Moderstiftelse 2007	Koncern 2007
Traditionellt fadderskap	175 886	175 886	180 070	180 070
Projektfadderskap	4 467	4 467	4 031	4 031
Summa	180 353	180 353	184 101	184 101

Not 2 – Övriga insamlade medel

	Moderstiftelse 2008	Koncern 2008	Moderstiftelse 2007	Koncern 2007
Radiohjälpen	3 451	3 451	2 489	2 489
Operation dagsverke Albanien	135	135	4 500	4 500
Allmänheten & mindre företagsbidrag	1 277	1 277	836	836
Företag	858	858	216	216
Summa	5 721	5 721	8 041	8 041

Not 3 – Övriga intäkter

Övriga intäkter består av hyresintäkter samt frakt och portointäkter vid försäljning av leksaker och böcker

Not 4 – Försäljning varor och tjänster

Försäljningen utgörs i huvudsak av TV-produktioner, leksaker, böcker samt arrangerade fadderresor

Not 5 – Verksamhetskostnader

Personal, löner & sociala kostnader				
	Moderstiftelse	Koncern	Moderstiftelse	Koncern
	2008	2008	2007	2007
Medelantalet anställda				
Antal anställda	39	43	36	38
Varav män	11	12	9	9
Medelantalet anställda har beräknats med utgångspunkt från en normal årsarbetstid på 1920 timmar/år.				

Styrelseledamöter och ledningsgrupp				
Antal styrelseledamöter på balansdagen	8	8	4	4
Varav män	4	4	3	3
Generalsekreterare och ledningsgrupp	6	6	5	5
Varav män	2	2	1	1

Löner och andra ersättningar				
Generalsekreterare	715	802	678	764
Programchef	569	569	544	544
Kommunikationschef *	174	174	0	0
Ekonomichef**	39	39	506	506
Projektledare Produktionsbolaget	0	480	0	337
Projektledare Development & Education	413	413	366	366
Övriga anställda	8 838	9 991	7 728	8 718
Totala löner och ersättningar	10 748	12 468	9 822	11 235

Sociala kostnader	4 234	4 910	4 535	5 013
(varav pensionskostnader)	710	805	1 099	1 209

* Kommunikationschefen har arbetat under 4 månader för att därefter vara föräldraledig. Funktionen har utförts av intern personal.

** Ekonomichefen har under året varit föräldraledig. Lönebeloppet avser semester- samt föräldralön. Funktionen har utförts av inhyrd personal.

	Moderstiftelse 2008	Koncern 2008	Moderstiftelse 2007	Koncern 2007
Summan för pensionskostnader inkluderar lagstadgad ITP-plan. Pensionspremier för samtliga anställda följer ITP-planen.				
Fördelning av pensionskostnader				
Generalsekreterare	123	123	164	164
Programchef	79	79	99	99
Kommunikationschef *	31	31	0	0
Ekonomichef **	0	0	52	52
Projektleddare Development & Education	32	32	0	0
Övriga anställda	445	540	784	894
	710	805	1 099	1 209
Det finns inga avtal om avgångsvederlag till någon anställd eller styrelsemedlem. Till styrelsen har inga arvoden utgått.				

Sjukfrånvaro				
Total sjukfrånvaro	1,42%	1,36%	2,68%	2,68%
Långtidssjukfrånvaro	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Sjukfrånvaro för män	1,88%	1,85%	2,83%	2,83%
Sjukfrånvaro för kvinnor	1,23%	1,16%	2,62%	2,62%
Anställda – 29 år	1,60%	1,62%	1,12%	1,12%
Anställda 30 – 49 år	0,87%	0,82%	2,00%	2,09%
Anställda 50 år –	3,99%	3,99%	9,88%	9,88%
Uppgift om sjukfrånvaro för respektive grupp lämnas inte då den kan hänföras till en enskild individ.				

Volontärer				
Under året har cirka 300 personer arbetat ideellt för organisationen. Värdet av dess ideella insatser har inte redovisats i resultaträkningen.				

Operationella leasingavtal

Nominella värdet av leasingavgifter, avseende icke uppsägningsbart leasingavtal för kuverteringsmaskin, kaffemaskin & printer fördelar sig enligt följande:

	Moderstiftelse	Koncern	Moderstiftelse	Koncern
	2008	2008	2007	2007
Nominellt värde	143	143	178	178

Not 6 – Eget kapital

Ändamålsbestämda medel

	Moderstiftelse	Koncern	Moderstiftelse	Koncern
	2008	2008	2007	2007
Ingående balans	17 047	17 021	30 434	30 434
Årets resultat	-1 138	-1 115	-18 755	-18 755
Reservering	1 138	1 115	18 755	18 755
Utnyttjande	-3 534	-3 509	-13 387	-13 387
Balanserat kapital		-3	0	-26
Utgående balans	13 513	13 509	17 047	17 021

Ändamålsbestämda medel representerar det belopp som genererats under räkenskapsåret och som återstår att överföras till Plan International Inc. under nästkommande år. Föregående års medel har under detta räkenskapsår överförts till Plan International Inc. och ingår i posten ändamålskostnader.

Not 7 – Inventarier

	Moderstiftelse 2008	Koncern 2008	Moderstiftelse 2007	Koncern 2007
Immateriella anläggningstillgångar				
IB anskaffningsvärde	5 125	5 125	2 517	2 517
Årets anskaffningsvärde	0	0	2 608	2 608
UB bokfört värde Immateriella anl. tillgångar	5 125	5 125	5 125	5 125
Materiella anläggningstillgångar				
IB anskaffningsvärde	2 466	2 548	2 642	2 689
Årets anskaffningsvärde	479	491	221	256
Värdet på under året uttrangerade inventarier	0		-397	-397
UB anskaffningsvärde	2 945	3 039	2 466	2 548
IB avskrivningar	-2 057	-2 093	-2 059	-2 077
Årets avskrivningar	-376	-410	-395	-415
Återförda avskrivningar för utrangerade inventarier	0	0	397	397
UB avskrivningar	-2 433	-2 503	-2 057	-2 095
UB bokfört värde materiella anl.tillgångar	512	536	409	453
Totalt bokfört värde anläggningstillgångar	5 637	5 661	5 534	5 578

Not 8 – Aktier svenskt dotterbolag

Plan Sverige Produktion & Försäljning AB, Org.nr; 556584-5798, säte: Stockholm.
Kapitalandel 100%.

Not 9 – Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	Moderstiftelse	Koncern	Moderstiftelse	Koncern
	2008	2008	2007	2007
Förutbetalda hyror	457	457	427	427
Upplupna inkomsträntor	147	147	292	296
Upplupna intäkter Elevorganisationen	3 186	3 186	4 922	4 922
Övrigt	358	590	388	564
Summa	4 148	4 380	6 029	6 209

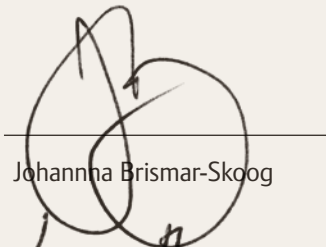
Not 10 – Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	Moderstiftelse	Koncern	Moderstiftelse	Koncern
	2008	2008	2007	2007
Upplupna semesterlöner	985	1 105	941	1 017
Upplupna sociala avgifter	644	737	585	629
Upplupen särskild löneskatt	165	213	260	286
Övriga poster	420	513	147	242
Summa	2 214	2 568	1 933	2 174

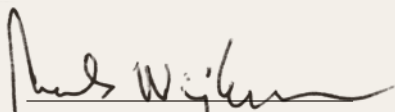
Stockholm 24 oktober 2008

Jan Cedergren, Ordförande

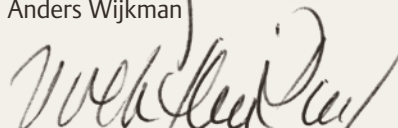
Johanna Brismar-Skoog

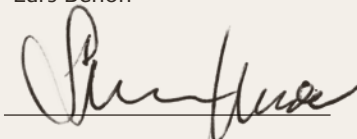
Anders Wijkman

Lars Benon

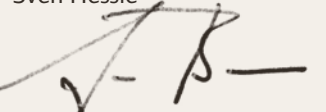
Viveka Hirdman-Ryrberg

Sven Hesse

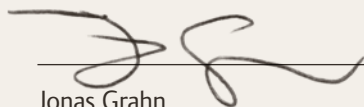

Marika Fahlén

Sven Britton

Min revisionsberättelse är avgiven den 4 november 2008

Jonas Grahn

Auktoriserad revisor

Plan – för barns rättigheter

Plan är en internationell barnrättsorganisation som arbetar för och tillsammans med de mest utsatta barnen i världen och finns i 66 länder. Plan Sverige är en självständig del av den internationella organisationen Plan. Idag är runt 80 000 familjer engagerade i Plan Sverige.

Plan verkar på gräsrotsnivå och utgår alltid från barns rättigheter. I Plans nätverk ingår 17 självständiga så kallade givarländer, däribland Plan Sverige, vars huvudsakliga uppgift är att samla in medel till utvecklingsprogrammen.

Syftet med Plans arbete är att bekämpa fattigdom och att stärka framför allt barnens rättigheter. Målsättningen är att ge människor – inte minst barn – möjlighet att påverka sin livssituation. Barnkonventionen och dess utvecklingsmål ligger till grund för Plans arbete, vilket innebär att barnen medverkar i allt från planering och genomförande till utvärdering av Plans utvecklingsprojekt.

VISSTE DU ATT:

- Plans arbete gynnar drygt 13 miljoner barn runt om i världen.
- Plan Sverige har sedan starten 1997 samlat in drygt 1,5 miljarder.
- Under verksamhetsåret 2008 samlades nästan 207 miljoner in.
- 82,2 procent av Plan Sveriges insamlade medel gick till ändamålet och endast 17,8 procent gick till insamling och administration (SFI:s maxgräns är 25 procent).
- Plan har 7 000 anställda globalt och får hjälp av cirka 60 000 volontärer.
- I Sverige är vi 44 anställda och runt 250 frivilligarbetande hjälper till.
- 98 procent av Plans anställda är rekryterade lokalt.
- Varje år hanterar Plan Sverige omkring 240 000 försändelser mellan faddrar och deras fadderbarn.